

HOOFDSTUK V: DE ALLE BOUWPLAATSRISICO'S - VERZEKERING

I. INLEIDING.

- A. Historiek.**
- B. Situatie in België.**
- C. De verantwoordelijkheden.**

- 1. De extra - contractuele aansprakelijkheid.
- 2. De contractuele aansprakelijkheid.
- 3. De tienjarige aansprakelijkheid.

II. BELANGHEBBENDE PERSONEN + BEGRIPPEN.

A. Belanghebbende personen.

- 1. De aannemer.
- 2. De architecten en de studiebureaus.
- 3. De bouwheer.

B. Enkele begripsomschrijvingen.

- 1. De verzekeringspartijen.
- 2. Het schadegeval.
- 3. De bouwperiode en de waarborgperiode + de voorlopige en de definitieve oplevering.

III. HET BELANG VAN DE A.B.R.-VERZEKERING.

A. Bouwen is geen gemakkelijke opgave.

- 1. Problemen met de ondergrond.
- 2. Steeds wijzigende materialen.
- 3. Technische uitrusting van een gebouw.
- 4. Het menselijk aspect.

B. De aansprakelijkheidscriteria.

- 1. Opvattingfouten.
- 2. Uitvoeringsfouten.

IV. DE A.B.R.-POLIS.

A. Afdeling 1: verzekering van beschadiging en verlies.

- 1. Schade aan het werk tijdens de constructieperiode.
- 2. De omvang van de waarborgen.
- 3. De uitsluitingen eigen aan afdeling 1.
- 4. Mogelijke waarborguitbreidingen.

B. Afdeling 2: de aansprakelijkheidsverzekering.

- 1. Omvang van de waarborg.
 - a) Tijdens de bouw-montage-testtermijn.
 - b) Tijdens de onderhoudstermijn.
 - c) Artikel 544 B.W.

d) De schade aan derden.

e) De maximumverbintenis.

2. De uitsluitingen eigen aan afdeling 2.

3. Slotbemerkingen betreffende de B.A. - waarborg.

4. Bepalingen gemeenschappelijk aan de afdelingen 1 en 2.

V. HET FINANCIËEL ASPECT VAN DE POLIS.

A. Enige financiële aspecten.

B. De vaststelling van de aangegeven waarde.

C. De bepaling van de vergoeding.

D. De premie.

VI. MOGELIJKHEDEN.

VII. BESLUIT.

VIII. APPENDIX.

A. Voorbeeld van polis.

I. INLEIDING.

De snelle ontwikkeling die men de laatste jaren in de bouwsector heeft gekend en die aan de huidige sociaal - economische behoeften voldoet, ging samen met een versnelling van de technische vooruitgang.

Deze vooruitgang, welke zich uit in steeds maar grotere en gedurfdere werken over de gehele wereld, maakt de verzekering "Alle Bouwplaatsrisico's" (A.B.R.) tot een praktisch onmisbare verzekering. Niettegenstaande deze nog jonge verzekering kende ze reeds een groot succes bij de ondernemers, architecten, studie burelen en bouwheren.

Het gebruik van nieuwe materialen, procédés en constructies brengen buitengewone risico's mee. Ook de constructie van de gewone gebouwen, zoals woonhuizen, brengen talloze risico's mee. Terwijl in de nijverheid in meestal overdekte werkplaatsen gewerkt wordt, zodat de te construeren werken zo goed mogelijk beschermd zijn, is dit voor de aannemer niet het geval. De aannemer werkt op terreinen die hij niet kent en die niet te voorziene gevaren verbergen, zoals verzakkingen van het terrein, overstromingen en plotse verandering van weersomstandigheden, die heel wat schade met zich kunnen voortbrengen.

De verantwoordelijkheid die de aannemer kan ten laste gelegd worden, door het gebruik van zeer ingewikkelde constructies, de verplichting van de werken te controleren en zelfs de door de bevoegde instanties goedgekeurde plannen na te zien, brengen voor de aannemers meer en meer risico's mee waartegen zij zich mee kunnen beschermen dankzij deze A.B.R. - verzekering.

Niet alleen de aannemer, maar ook de onderaannemer, architecten, studie burelen en ingenieurs zijn onderhevig aan deze risico's. Om een order te bemachtigen en aan de concurrentie het hoofd te bieden moet de aannemer de kostprijs zo laag mogelijk houden. Daarvoor zal hij genoodzaakt zijn in de bouwsector voorziene veiligheidsmarges scherp te berekenen. Om de aannemer de nodige waarborg te geven voor al deze risico's, welke zich uitstrekken over het gehele werk tot op het moment van de aanvaarding door de opdrachtgever, kan de verzekering A.B.R. hem een grote waarborg bieden.

Ook de bouwheer heeft geldige redenen om de aannemer er toe aan te zetten een verzekering te nemen. De oorzaak hiervan is dat de rechtbanken, die zich beroepen op de artikels 1382-1386 en vooral artikel 544 van het burgerlijk wetboek, de bouwheer zelf gingen verantwoordelijk stellen.

De 'Alle Bouwplaatsrisico's' -verzekering werd rond 1930 op de markt gebracht. Dat deze verzekering verre van volledig was, is duidelijk, want zij beperkte zich slechts tot de waarborg van de bouwheer. Dit hield in dat de schades aan de werken, ondergaan door heirkraft en andere niet te vermijden risico's, gedekt waren.

Om aan de huidige situatie te voldoen hebben de verzekeringsmaatschappijen de waarborgen uitgebreid tot de aansprakelijkheden van de aannemer. Tevens hebben zij de mogelijkheid gegeven om alle personen die bij de bouw betrokken zijn zich in éénzelfde polis te verzekeren, waardoor de risico's tot een minimum herleid worden.

A. HISTORIEK.

Reeds in het jaar 2100 voor Christus waren de architecten en de ingenieurs onderworpen aan zeer strenge normen in verband met de aansprakelijkheid. De "Lex Telionis", een wet van "oog om oog en tand om tand", was van toepassing. Deze had tot gevolg dat een bouwheer, wanneer bv. zijn eigen zoon verongelukte op een werf, het recht had de zoon van diegene, die het ongeval veroorzaakt had, te doden.

Sinds het begin van de twintigste eeuw is deze toestand op het gebied van de aansprakelijkheid voor de architect veel verbeterd. Dit was te danken aan het feit dat de architect tijdens de uitvoering van het bouwwerk diende aanzien te worden als vertegenwoordiger van de eigenaar en van de aannemer. Hierdoor nam de architect een scheidsrechterlijke positie in. Hij kon alleen maar aansprakelijk gesteld worden ingeval hij bedrog pleegde of wanneer hij met de betrokken partij ten nadele van de ander onder één hoedje speelde.

Rond de eeuwwisseling werd de architect aansprakelijk gesteld voor zijn onachtzaamheid, doch hijzelf bleef nog goed beschermd omdat hij in vele landen zelf de normen bepaalde voor zijn prestatie. Hierdoor werd de taak van de rechtbank sterk verminderd als er een onderzoek werd ingesteld tegen een architect, daar zij enkel diende na te gaan of de architect volgens de gangbare normen van zijn beroep gehandeld had.

Daar in sommige landen de ontwerpnormen wettelijk bepaald werden, kon de architect bij niet naleving van die normen gedeeltelijk aansprakelijk gesteld worden. bv. In België bestond het invoeren van de tienjarige aansprakelijkheid in de negentiende eeuw. Vanaf 1950 kwamen er steeds meer klachten tegen de bouwmeester waardoor de verzekering van de beroepsaansprakelijkheden steeds maar duurder werd en moeilijker te verkrijgen was.

De oorzaken hiervan waren:

- Het gebruiken van nauwelijks rendabel te maken gronden ten gevolge van de uitbreiding van de stedelijke bevolking. Hierdoor werden gronden, die vroeger minder geschikt waren, nu gebruikt voor de bouw van zowel industriële als private bouwwerken.
- Het bewust worden van de kwetsbaarheid van de beroepsontwerper door de onderzoeksrechters en de rechtbanken bij het instellen van klachten tegen hem. De parketten ondervonden dat de vrije beroepen in het algemeen een aansprakelijkheid ten laste kon gelegd worden. De oorsprong ervan is te vinden bij de aansprakelijkheid van de geneesheren in de Verenigde Staten.
- Het ontstaan van nieuwe en ingewikkelde technieken, nieuwe methoden en ontwerpen die ontwikkeld en getest werden en waarvan de gebreken pas veel later aan het licht gekomen zijn. Aan de hand van het voorkomen van deze gebreken is men deze technieken gaan verbeteren. Doch ondertussen heeft de schade zich voorgedaan en dient er een vergoeding uitbetaald te worden.
- Zelfs de verzekeringsmaatschappijen werden geconfronteerd met de problemen van de architecten. De toen bestaande polissen waren onvolledig en/ofwel slecht geformuleerd. De maatschappijen zelf hadden alleen rechtskundigen in dienst en geen ingenieurs die de problemen in de bouwsector kenden. Zij namen ook aansprakelijkheden op zich zonder de bedoeling ervan te hebben deze te verzekeren.
- De bouwheer ging zelf voor kleine details dagvaarden.

- Het toekennen van steeds maar grotere schadevergoedingsbedragen door de rechtbanken. De verruiming van de begrippen gebruikserving en morele schade. Hierdoor stijgt de kostprijs van een schadegeval elk jaar, zonder dat men rekening houdt met de inflatie en de indexering.
- Het aantal partijen, die in een bouwwerk betrokken worden, wordt steeds maar groter. Naast de architect en de aannemer komen er nu de raadgevende ingenieurs bij voor hun verscheidene specialiteiten, zoals grondonderzoek, stabiliteit, technische uitrusting. Hierdoor wordt een dossier zeer ingewikkeld.

B. SITUATIE IN BELGIË.

Reeds in 1930 hadden de Engelse en Duitse verzekeringsmaatschappijen een polis opgesteld die aan de toen bestaande behoeften beantwoordde en die na de tweede wereldoorlog een toenemend succes kende, vooral door de wederopbouw van de industrie centra en de steden.

Om nu aan de specifieke behoeften van de Belgische markt te voldoen hebben enkele maatschappijen in 1967 een nieuwe contractpolis gelanceerd, namelijk de verzekering "Bouwplaats Risico's". Deze polis heeft dadelijk veel succes gehad voor zowel de grote als voor de kleine bouwwerken. Men moet echter vermelden dat de Belgische verzekeraars zich in het begin eerder aarzelend hebben opgesteld. Statistische gegevens over schadegevallen in België waren nauwelijks aanwezig met als resultaat dat de verzekeraars in het begin stadium nogal belangrijke veiligheidsmarges en hoge premievoeten hebben geëist. Heden is de ervaring veel ruimer geworden, waardoor de premievoorwaarden stelselmatig werden verlaagd.

C. DE VERANTWOORDELIJKHEDEN.

AI de personen, die betrokken zijn bij het bouwproces, kunnen verantwoordelijkheden oplopen indien zij hun contractuele verbintenissen niet nakomen of indien zij fouten begaan die buiten hun contractuele verplichtingen liggen en hierdoor schade aan derde veroorzaken.

1. De extra- contractuele aansprakelijkheid.

Deze treedt in werking wanneer een persoon verplicht wordt de schade te herstellen die hij aan een derde heeft aangericht buiten elk contractueel verband.

De aansprakelijkheden, die hiermee in verband staan, worden geregeld door de artikels 1382 tot en met 1386bis in het B.W., waarin we een onderscheid kunnen maken tussen:

- a) de persoonlijke aansprakelijkheid;
- b) complexe aansprakelijkheid.

a) De persoonlijke aansprakelijkheid.

De persoonlijke aansprakelijkheid is deze die men door zijn eigen daad en door zijn onvoorzichtigheid veroorzaakt. Art. 1382 B.W.: "Elke daad van de mens, waardoor schade aan een ander wordt veroor-

zaakt, verplicht diegene door wiens schuld de schade is ontstaan te vergoeden". Art. 1383 B.W.: "Ieder is aansprakelijk, niet alleen voor de schade welke hij door zijn daad, maar ook voor die welke hij door zijn nalatigheid of door zijn onvoorzichtigheid heeft veroorzaakt".

Door deze artikelen kan de ontwerper gehouden worden tot schadevergoeding wanneer hij door zijn onachtzaamheid een arbeider van de stelling stoot en lof wanneer er schade aan een naburig gebouw komt. Hierbij moeten drie voorwaarden aanwezig zijn om schadevergoeding te kunnen eisen:

1e er moet schade zijn

2e er moet een fout zijn

3e er moet een oorzakelijk verband zijn tussen de schade en de fout.

b) De complexe aansprakelijkheid.

De complexe aansprakelijkheid is de schade die veroorzaakt wordt door daden die men niet persoonlijk stelt, maar die gedaan worden door personen waarvoor men instaat, alsook voor de zaken die men onder zijn bewaring heeft, of door het feit dat men gebouwen betreft waarvan men eigenaar is.

Art. 1384 : "Men is niet alleen aansprakelijk voor de schade die veroorzaakt wordt door zijn eigen daad, maar ook voor die welke veroorzaakt wordt door de daad van personen voor wie men moet instaan of van zaken die men onder zijn bewaring heeft. De vader en de moeder zijn aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door hun minderjarige kinderen. De meesters en zij die anderen aanstellen, voor de schade door hun dienstboden en aangestelden veroorzaakt in de bediening waartoe zij hen gebezigd hebben. De ambachtslieden en onderwijzers, voor de schade door hun leerlingen en leerjongens veroorzaakt gedurende de tijd dat deze onder hun toezicht staan. De hierboven geregelde aansprakelijkheid houdt op, indien de ouders, onderwijzers en ambachtslieden bewijzen dat zij de daad welke tot die aansprakelijkheid aanleiding geeft, niet hebben kunnen beletten".

Art. 1385 : De eigenaar van een dier, of terwijl hij het in gebruik heeft, degene die er zich van bedient, is aansprakelijk voor de schade die door het dier is veroorzaakt, hetzij het onder zijn bewaring stond, dan wel verdwaald of ontsnapt was.

Art. 1386 : De eigenaar van een gebouw is aansprakelijk voor de schade door de instorting ervan veroorzaakt, wanneer deze te wijten is aan verzuim van onderhoud of aan een gebrek in de bouw.

Voorbeelden van extra - contractuele aansprakelijkheid:

Iemand van het personeel veroorzaakt een ongeval tijdens zijn diensturen en veroorzaakt schade aan derde personen. Volgens art. 1384 van het B.W. is de patroon aansprakelijk.

Een bezoeker glijdt uit over een vloer in het kantoor en hij breekt zijn been. Indien hij nu een fout van de aannemer kan bewijzen, dan zal deze de schade dienen te vergoeden volgens art. 1384 van het B.W..

Bij de uitvoering van werken ontstaan scheuren in een naburig gebouw. Als men een fout tegenover de aannemer kan bewijzen, dan zal hij de eigenaar van dat gebouw dienen te vergoeden.

Bij de instorting van een brug worden verscheidene mensen gekwetst. De architect-ontwerper wordt aansprakelijk gesteld daar men kan bewijzen dat hij een fout gedaan had. Hij zal hierdoor een schadevergoeding aan de slachtoffers moeten uitkeren.

Bij al deze voorbeelden is er geen enkel geschreven of ongeschreven contract met de eiser van schadevergoeding.

2. De contractuele aansprakelijkheid.

Deze is slechts geldig wanneer er een contract bestaat onder de partijen. Het is niet noodzakelijk dat er een geschreven contract bestaat. bv. een huurder heeft geen geschreven contract; ingeval hij schade veroorzaakt heeft aan de eigendom van de verhuurder, zal hij deze een schadevergoeding dienen te betalen. De contractuele aansprakelijkheid wordt geregeld door een hele reeks artikelen van het B.W. De voornaamste zijn

Art. 1134 : "De overeenkomsten, die wettig zijn aangegaan, strekken degenen die ze hebben aangedaan tot wet. Ze kunnen niet herroepen worden dan met hun wederzijdse toestemming of op gronden door de wet erkend. Ze moeten te goeder rouw worden uitgevoerd".

Art. 1142 : "Iedere verbintenis om iets te doen of iets niet te doen wordt opgelost met schadevergoeding, ingeval de schuldenaar zijn verbintenis niet nakomt".

Art. 1138 : "De verbintenis om een zaak te leveren is voltrokken door de enkele toestemming van de contracterende partijen. Zij maakt de schuldeiser tot eigenaar en heeft tot gevolg dat het risico van de zaak voor hem is, van het ogenblik af dat deze moet geleverd worden, ook al heeft de overgave ervan niet plaatsgehad, tenzij de schuldenaar in gebreke is ze te leveren. In dit geval blijft het risico van de zaak voor de laatstgenoemde".

Het gaat hier om de uitvoering van het contract tussen de architect en de bouwheer. Elke schade die tijdens de oprichting van het gebouw ontstaat is ten laste van de architect voor zover hij zijn verbintenis niet of niet goed uitgevoerd heeft.

Vanaf wanneer het contract met de bouwheer ten einde is, houdt de contractuele aansprakelijkheid van de bouwmeester op, behalve deze, bepaald door het B.W. omtrent "de tienjarige aansprakelijkheid".

3. De tienjarige aansprakelijkheid.

Vanaf de aanvaarding (voorlopige of definitieve) zijn de bouwmeesters gedurende tien jaar aansprakelijk t.o.v. de bouwheer. Deze aansprakelijkheid wordt geregeld door de art. 1792 en 2270 van het B.W..

Art. 1792 : "Indien een gebouw, dat tegen een vaste prijs is opgericht, geheel of gedeeltelijk teniet gaat door een gebrek in de bouw, zelfs door de ongeschiktheid van de grond, dan zijn de architect en de aannemer hiervoor gedurende tien jaar aansprakelijk".

Art. 2270 : "Na verloop van tien jaar zijn de architecten en de aannemers ontslagen van hun aansprakelijkheid ten aanzien van de grote werken die zij hebben uitgevoerd of geleid".

Daar de wetgever gemeend heeft dat er na de aanvaarding van de bouwheer nog aansprakelijkheid ten laste van de architect diende gelegd te worden, heeft de wetgever om 2 redenen deze twee artikelen uitgevaardigd.

- a) Het is niet altijd mogelijk voor de bouwheer de gebreken in het gebouw onmiddellijk te ontdekken.
- bv. de bouwheer kan moeilijk weten of de fundering wel stevig genoeg is.
- b) De wetgever heeft het algemeen welzijn op het oog en dit i.v.m. de openbare veiligheid. Deze vraagt dat een gebouw of kunstwerk voldoende stabiliteit heeft.

II. BELANGHEBBENDE PERSONEN + BEGRIPPEN.

A. BELANGHEBBENDE PERSONEN.

1. De aannemer.

Het is de persoon die het meest directe belang heeft bij de onderschrijving van de A.B.R.- verzekering, daar de verscheidenheid van de schadegevallen die het in opbouw zijnde werk kunnen treffen zo enorm groot zijn.

Bv. storm, overstroming, brand, instorting van het werk, fout in de uitvoering, materiële fout Hier-voor kan hij telkens geheel of gedeeltelijk aansprakelijk gesteld worden wanneer een fout van hem kan bewezen worden.

Er kunnen op grote bouwplaatsen en op de bouwplaatsen, waar de eindfase bereikt is, terzelfdertijd verscheidene aannemers aan het werk zijn. Indien men nu veronderstelt dat alle verschillende partijen een eigen A.B.R.- verzekering hebben voor het gedeelte dat zij uitvoeren, en er doet zich nu een schadegeval voor, dan kunnen er eindeloze discussies ontstaan daar iedere partij zal trachten zijn eigen aansprakelijkheid af te wentelen.

Om dit te voorkomen kan men de verantwoordelijke voor de bouwplaats (meestal de hoofdaannemer) slechts aanraden zichzelf alsook zijn onderaannemer te dekken in een A.B.R.-polis.

De aansprakelijkheid voor zijn personeel voor hun onhandigheid, hun nalatigheid, hun onervarenheid en zelfs voor hun kwaad opzet (doorgaans in excedent met de bestaande uitbatingaansprakelijkheids-polis).

2. De architecten en de studiebureaus.

Ook de architecten en de ingenieurs (de studiebureaus) kunnen aansprakelijk gesteld worden voor bepaalde schade aan het bouwwerk. Bv. ontwerpfout, berekeningsfout, gebrekkig toezicht, enz. De A.B.R. - verzekering (aangevuld met een B.A. - beroepsverzekering) is voor hen hier een onontbeerlijke waarborg, want de reeds bestaande beroepsverzekeringen welke ze individueel kunnen onderschrijven zijn veelal onvolledig en hierdoor blijven zij ondanks alles een bron van discussie bij het voorkomen van een schadegeval.

3. De bouwheer.

De bouwheer heeft er belang bij voor eigen rekening en voor rekening van alle bouwers een A.B.R: verzekering af te sluiten. Dit geldt ook voor de architect, die meestal gemandateerd werd door de bouwheer. Deze manier is de beste om een dekking te bekomen die het geheel van het risico omvat en om zeker te zijn dat bij een schadegeval de verzekeraar steeds de herstellingskosten zal moeten vergoeden.

Indien men deze globale dekking niet zou hebben dan moet men steeds de aansprakelijkheid gaan vaststellen, wat tijdverlies en aanzienlijke kosten met zich meebrengt. Ook de bouwer zou in ernstige moeilijkheden kunnen komen wanneer er een belangrijk schadegeval te zijner laste valt, bijvoorbeeld wanneer één van de bij de bouw betrokken partijen ondertussen failliet zou gaan. Daar komt nog bij dat van bepaalde schadegevallen de bouwheer geen aanspraak op vergoeding zal kunnen maken bij de

aannemer of onderaannemers. En dit wanneer de schade te wijten is aan gevallen van overmacht en toeval (bv. storm, aardbeving, overstroming, opzet gepleegd door derden).

B. ENKELE BEGRIPSOMSCHRIJVINGEN.

1. De verzekeringspartijen.

De verzekeraar.

Dit zijn de verzekeringsmaatschappijen zelf (die veelal via de tussenpersonen van de verzekeringsmaatschappijen en de verzekerde, namelijk de verzekeringsmakelaars of de verzekeringsagenten, werken).

M.a.w. de verzekeringsinstellingen die mits ontvangst van een premie zich verbinden de verzekerde schade te vergoeden.

De verzekeringnemer.

Dit is de ondertekenaar van het contract die met name vernoemd is in de polis en die zich ertoe verbindt de afgesproken premie te betalen.

De verzekerden.

Al de personen die belang hebben bij de constructie van een werk, namelijk: de aannemer, de architect, de ingenieur, de bouwheer, de onderaannemer, en eventueel de leverancier en de transporteur. In bepaalde gevallen kan zelfs de fabrikant van onderdelen mee verzekerd worden.

2. Het schadegeval.

Het schadegeval is elke onzekere, niet te voorziene gebeurtenis, die zich voordoet in de loop van de polis en waarbij hetzij verlies of schade ontstaat aan de verzekerde constructie, hetzij lichamelijk letsel, hetzij stoffelijke schade aan personen of zaken, die niets met het werk te maken hebben (derde personen) veroorzaakt wordt.

3. De bouwperiode en de waarborgperiode + de voorlopige en de definitieve oplevering.

De bouwperiode.

De bouwperiode neemt een aanvang vanaf het afladen van de te verzekeren voorwerpen op de werf (bv. het aanbrengen van pompen voor de droogzuiging) en neemt een einde bij de voorlopige oplevering van het gebouw. In principe blijven de architect, de ingenieur en de aannemer(s) volledig aansprakelijk voor alle verlies en/of schade die zich in deze periode voordoen.

De voorlopige oplevering.

De voorlopige oplevering is het ogenblik waarop de officiële eigendomsoverdracht van de aannemer aan de bouwheer gebeurt ofwel het moment waarop de bouwheer de facto (in feite) van het gebouw of van een gedeelte ervan gebruik maakt. De waarborg van de verzekering " Alle Bouwplaatsrisico 1 s" eindigt normaliter op dit moment.

De waarborg of onderhoudsperiode.

Dit is de periode, vastgesteld in het lastenboek, (gewoonlijk 1 a 2 jaar), waarin de aannemer zich verplicht alle schade aan het gebouw op eigen kosten te herstellen voor zover de oorzaak van de schade zich situeert in de bouwperiode zelf.

De definitieve oplevering.

Is het eindpunt van de waarborgperiode waarna de architecten en de aannemer enkel nog aansprakelijk zijn op basis van de artikelen van het Burg. Wetboek die de tienjarige aansprakelijkheid regelen.

III. HET BELANG VAN DE A.B.R.-VERZEKERING.

A. BOUWEN IS GEEN GEMAKKELIJKE OPGAVE.

1. Problemen met de ondergrond.

Onze voorvaders die men op het vlak van bouwervaring beslist niet hoeft te onderschatten, hebben in feite de meest geëigende bouwplaatsen aangewezen. Er werd dan ook tot voor enkele decennia hoofdzakelijk gebouwd in en rond bestaande woonkernen waar de levensduur van de bestaande constructies wees op de deugdelijkheid van de ondergrond.

Deze situatie is echter de laatste tijd ingrijpend veranderd. Tengevolge van allerlei reglementeringen wordt momenteel bij voorkeur gebouwd op plaatsen die ver van de oude stadskernen zijn verwijderd. Denken we maar aan villaverkavelingen in de bossen, aan de industrieterreinen, aan pomp- en zuiveringsstations langs waterlopen, aan bruggen en viaducten die op de meest ongebruikelijke plaatsen verrijzen.

Het bleek onmiddellijk dat de funderingstechnieken ingrijpend dienden gewijzigd te worden in functie van de samenstelling van de ondergrond, die werkelijk op elke plaats verschillend is. Op die manier beleefde men het ontstaan van studie bureaus voor grondmechanica, waarna veel proefboringen, laboratoriumanalyses, enz volgden. Zo worden adviezen voor de funderingstechnieken uitgewerkt.

Het gevolg hiervan was dat de aloude techniek van diepfunderingen terug werd ingevoerd. Een aantal zeer grote Belgische bedrijven hebben hiervan hun hoofdactiviteit gemaakt en realiseren diepfunderingen tot 50 meter onder de grond om toch maar het bouwwerk op een meer stevige grondlaag te laten steunen.

2. Steeds wijzigende materialen.

Door de zeer snel voortschrijdende technologische ontwikkeling is het materiaal, dat vandaag vol ijver wordt bewerkt en verwerkt, morgen misschien al hopeloos verouderd.

Dit brengt met zich mee dat de manier van bouwen met de regelmaat van een klok moet worden bijgestuurd. Er wordt zeker slechts zelden geëxperimenteerd, maar de permanente wijzigingen zijn niet altijd gestoeld op een beproefde ervaring waardoor schadegevallen soms onvermijdelijk worden. Het "prefab" - systeem is een opvallend voorbeeld van deze evolutie en heeft in het begin heel wat uitgaven voor de verzekeraars met zich gebracht.

Voor kort bv. heeft het gebruik van een nieuwe soort cement (vorstbestendig) in Engeland en ook in Nederland voor meer dan 1 miljard BF schade veroorzaakt. De cement bleek inderdaad bestand tegen vorst (tijdens het bouwen zelf) maar niet tegen waterindring achteraf. De cement werd terug zacht met alle gekende gevolgen. Het gebruik van voorgespannen betonnen balken heeft ook aanleiding gegeven tot heel wat narigheid. De berekende uitzettingscoëfficiënten bleken, na plaatsing, niet te kloppen waardoor ernstige zettingsscheuren ontstonden. In een bepaald geval, ni. een brug in het Brugse ter waarde van + 80 miljoen BEF, moest de volledige constructie worden vervangen. Vloerplaten, samengesteld uit een nieuwe betonsoort, bleken achteraf onbuigzaam te zijn waardoor bij de minste druk van het grondwater barsten optraden.

3. Technische uitrusting van een gebouw.

Het volstaat even rond zich heen te kijken (in bv. een industrieel complex) om er zich rekenschap van te geven wat de moderne technieken allemaal mogelijk hebben gemaakt. Inderdaad, de montage van zeer ingewikkelde lopende banden, van thermische installaties, van airconditioning, van hang- en rolbruggen is beslist geen sinecure. Daarbij komt nog dat vele bedrijven al deze zaken "op maat" laten maken waardoor de monteurs telkens weer voor een nieuwe opdracht staan en zich maar in beperkte mate kunnen laten leiden door vroeger opgedane ervaringen.

Het testen van deze apparatuur, na de montage, blijft steeds een gevreesd moment en geeft niet zelden aanleiding tot onverwachte en financieel zeer zware aderslatingen.

Wegens de ver doorgedreven specialisatie moeten al deze onderdelen door verschillende aannemers worden uitgevoerd. De minste communicatiestoornis tussen twee aannemers die elk een systeem aanbrengen dat uiteindelijk aan elkaar moet gekoppeld worden, kan catastrofale gevolgen hebben.

Tijdens de constructie van een bedrijfshal in de haven van Antwerpen veroorzaakte het slecht functioneren van looprails, gemonteerd op een hoogte van 18 meter, het neerstorten van een peperdure opzackmachine waarvoor de A.B.R.- verzekeraar 15 miljoen BEF diende te betalen.

4. Het menselijk aspect.

Het bouwen en monteren blijft alles welbeschouwd in de eerste plaats een menselijke taak. En een mens is nooit onfeilbaar. Er wordt in het bouwwezen daarbij geklaagd over een gebrek aan technisch onderlegd personeel. De echte technici blijven teveel in de knusse warmte van de werfkeet en laten soms moeilijke opgaven over aan het uitvoerend personeel. Aan dit uitvoerend personeel wordt dikwijls ook een gebrek aan belangstellingen, aan voorzichtigheid verweten.

Zo deed er zich in het begin van 1976 een schadegeval voor tengevolge van een storm bij de inrichting van een fabriekshal in de streek van Brussel. De vrijdag rond 16 u. kwam men klaar met de voorlopige installatie van het dak. De weerberichten stelden voor het weekend een zware storm in het vooruitzicht. De werfleider had reeds rond 12 u. de werf verlaten. De arbeiders, die radio op de werf hadden en de weersvoorspelling kenden, spoedden zich stipt om 16.15 uur naar huis, zich niet meer bekommerend om de op til zijnde storm. Het gevolg was dat de dakconstructie en een gedeelte van de opstaande muren voor zaterdag 12 uur volledig tegen de vlakte lagen.

Het onderzoek van de A.B.R.- verzekeraar wees uit dat men in een half uur tijd, mits enig overleg, door het aanbrengen van kabels en stutten, deze ramp had kunnen voorkomen ... In feite niet gedekt. (Toch werd de schade betaald, omdat het de eerste maal was dat de aannemer een dergelijke nalatigheid kon worden verweten).

B. DE AANSPRAKELIJKHEIDSCRITERIA.

Bij de verdeling van de aansprakelijkheidscriteria kan men zich plaatsen op het standpunt van

- diegenen die de oorzaak zijn van het schadegeval: - de aannemer,
- de architect,
- de ingenieur,
- diegenen die schade hebben geleden (de extra - contractuele, de contractuele aansprakelijkheid),

- tijdstip (van het zich voordoen) van het schadegeval: (voor of na de oplevering),
- de tegenstelling tussen de opvattingfout (ontwerpfout) en de uitvoeringsfout. Het eerste probleem is hier het uitmaken van wat opvatting en wat uitvoering is, bij ondervinding heeft men vastgesteld dat de oplossing soms moeilijk is en dat er vele grensgevallen zijn.

1. Opvattingfouten.

Laat ons uitgaan van het standpunt dat de opdracht van de architect en de aannemer duidelijk gescheiden is. Hierdoor kunnen wij de opvattingfout gaan beschouwen als een zuivere aangelegenheid voor de architect en de uitvoeringsfout als een zaak voor de aannemer.

Doch deze veronderstelling is niet volkomen juist. Niettegenstaande de architect het overwicht heeft van de theorie op het vakmanschap, mag men de aannemer niet gaan aanzien als een werktuig in de handen van de bouwmeester. De aannemer moet de architect wijzen op de mogelijke gebreken of vergissingen die hij heeft vastgesteld in het ontwerp, en moet desnoods zijn medewerking weigeren indien de architect (auteur) weigert een wijziging aan het ontwerp aan te brengen om een louter theoretische reden.

- De architect.

Deze staat in voor de gebreken in het ontwerp, de plannen en de funderingen, al heeft hij de leiding over de werken niet. Zelfs wanneer hij er zich toe beperkt heeft de plannen (die afkomstig waren van de aannemer) goed te keuren en te ondertekenen en zelfs wanneer er soms beroep gedaan werd op gespecialiseerde ingenieurs (zoals er zijn voor liften, verwarming, gewapende beton, brandbeveiliging, luchtverversing, enz.) staat de architect in voor de vermelde gebreken. Indien men een beroep heeft gedaan op een ingenieur heeft men 3 mogelijkheden

a) De architect zelf contracteert de ingenieur en geeft hem opdracht een bepaalde berekening te maken. Indien er zich nu een fout in de berekening heeft voorgedaan, dan is de architect tegenover de bouwheer de enige aansprakelijke. Dit komt doordat de bouwheer geen enkel contract heeft met de (raadgevende) ingenieur. Doch de architect kan de ingenieur ter zake roepen en een fout van hem bewijzen en eventueel verhaal uitoefenen.

b) De bouwheer raadpleegt de ingenieur. In dit geval draagt de ingenieur de contractuele aansprakelijkheid en dit zelfs wanneer hij door de aannemer niet wordt betaald. Bv. een gedeelte uit een vonnis: "Indien de bouwheer aan een raadgevende ingenieur de berekeningen toevertrouwt en aan het bureau X het toezicht op het geheel van de werken, alsook de studie van de grond en grondproeven, kunnen noch de architect noch de aannemer een fout begaan, als zij zich niet bekommeren om de weerstand van de grond waarvan de studie toevertrouwd werd aan specialisten".

c) Het lastenboek beveelt de aanstelling van een ingenieur. Het is niet noodzakelijk dat de naam van de ingenieur vernoemd is. De primaire aansprakelijkheid gaat naar de aannemer, maar de aannemer heeft tegen de ingenieur een vordering in vrijwaring.

Opmerking: indien de architect met de volledige opdracht belast is, dan moet hij tevens toezicht houden op de studies gedaan door de studiebureaus. De laatste rechtspraak wijst min of meer in die zin. Hier werd ergevonnis dat, wanneer de plannen en de berekeningen van het gewapend beton of de studie van de bijzondere fundering, die de aannemer liet opstellen door een ingenieur, ter goedkeuring moet worden voorgelegd aan een architect, deze goedkeuring tot gevolg heeft dat de architect ook een toezicht op het geheel moet houden waarbij hij eveneens mede-aansprakelijk kan gesteld worden.

- De aannemer.

Als wij als regel aannemen dat de aannemer voor de beoordeling van het ontwerp geen aansprakelijkheid draagt, dan mag dit niet veralgemeend worden. De aannemer is niet de onbekwame werkmam in

handen van de architect. Hij moet zelfs zijn medewerking weigeren in bepaalde gevallen, want de eventuele aansprakelijkheid die hem ten laste kan gelegd worden is afhankelijk van de orde van grootte van de fout

De aansprakelijkheid van de aannemer is des te zwaarder indien de architect een des te grotere fout heeft begaan. Indien de aannemer specialist is in een bepaalde procedure, des te groter zal zijn aansprakelijkheid zijn voor de opvattingfout.

Voorbeelden:

1. Een architect beging een zware fout, zodat geen uitzetvoeg werd voorzien in de ruwbouw uit gewapend beton van een bouwcomplex.

Daar het hier ging om een groot geraamte in gewapend beton, is de afwezigheid van een uitzetvoeg een zware tekortkoming en een duidelijk waarneembaar gebrek.

Hieruit volgt dat de aannemer de verplichting heeft de architect op de hoogte te brengen van zijn vergissing in het ontwerp en de ware gevolgen die zich zouden voordoen bij de uitvoering van de werken. De aansprakelijkheid werd als volgt verdeeld:

80% voor de architect

20% voor de aannemer.

2. In verband met de techniek van een gordijnmuur. Deze nieuwe gedurfde techniek, welke bestaat uit geprefabriceerde elementen, is een specialiteit die de bouwer volledig beheerst. Wegens de moeilijkheden die onafscheidbaar verbonden zijn aan hun oprichting, valt deze techniek buiten de meer algemene bekwaamheid van de architect. Als nu de architect toestaat geplooid plaatijzer te gebruiken in plaats van buisvormige dwarsregels en de aannemer- vakman in deze techniek het werk uitvoert, zal de rechtbank eruit besluiten dat hij (aannemer) stilzwijgend erkend had dat hij het risico aanvaard had. De rechter mag dan ook ten gronde oordelen dat de aannemer -vakman in deze techniek een zware fout begaat. Hij heeft hierbij zijn aansprakelijkheid in het gedrang gebracht, niettegenstaande de architect deze vervanging had toegestaan en de bouwheer zijn goedkeuring gegeven had aan de architect.

2. Uitvoeringsfouten.

- a) De aannemer.

De aannemer draagt gewoonlijk de aansprakelijkheid als de materialen niet in overeenstemming zijn met de contractuele voorschriften die vastgesteld zijn in het lastencohier en ook als de materialen wezenlijk bestaande gebreken vertonen.

Opmerking Het gaat hier dus niet om de slechte keuze van materialen, maar wel om slecht materiaal. Want als het gaat om de keuze, dan gaat het eerder om een opvattingfout en valt deze ten laste van de architect. De aannemer moet de materialen kiezen naar de bestemming van het werk. Hij moet eventueel zekere werken aan ervaren vakmensen toevertrouwen en alle omstandigheden vooruitzien om voor een goede uitvoering te kunnen instaan. Bovendien dient hij de bouwheer in te lichten over onverwachte risico's. Hij moet de bouwheer met nadruk wijzen om soms duurdere procédés aan te wenden.

Hij moet desnoods zijn medewerking weigeren of deze slechts verlenen onder uitdrukkelijk voorbehoud, wanneer de bouwheer zou weigeren een ander en duurder procédé aan te wenden. Deze aansprakelijkheid gaat nog verder bij gebrek aan toezicht van de leidinggevende architect. Meestal heeft men hier dan te doen met een gedeelde aansprakelijkheid, daar de bouwheer zelf, en niet de architect, het volledige toezicht houdt.

b) De architect.

De taak van de architect houdt in dat hij zich voor het ontworpen werk moet interesseren. Indien hij een gebrekkig toezicht uitoefent, dan worden de door de aannemer gemaakte uitvoeringsfouten strenger beoordeeld wanneer deze meer gedurfde procédés, pas op de markt verschenen materialen en goedkopere oplossingen voorschreef.

In sommige gevallen kan de architect niet of nauwelijks ingrijpen. Dit is zo wanneer de bevoegdheid behoort aan een aannemer - specialist.

Voorbeeld uit de rechtspraak.

Het verwerven van een bepaling betreffende de behandeling van hout in de overeenkomst. De architect had hier enkel het aanbrengen van het product op de buitenmuren voorgeschreven. Daar de bouw van houten chalets alleen door vakmensen wordt uitgevoerd, ontslaat dit de aannemer- specialist in de bouw van houten chalets niet van zijn aansprakelijkheid in geval van verrotting van het hout wegens gebrek aan de voorbehandeling ervan. Het niet aanbrengen van een bescherm laag is een ernstige inbreuk op de regels van de bouwkunst. De architect begaat aldus geen fout, wanneer hij het niet nodig acht een bestek op te maken en de aannemer- specialist de zorg overlaat te bouwen en de plannen uit te voeren volgens zijn eigen techniek. Indien de architect nu de opdracht had toezicht uit te oefenen en de werken te leiden, kan hij toch niet op een nuttige wijze in een aangelegenheid, welke behoort tot de bevoegdheid van gespecialiseerde bouwers, tussenkomen.

c) De ingenieur.

Wanneer men een beroep doet op raadgevende ingenieurs voor de toepassing van bijzondere procédés, zoals beton, staal, het plaatsen van liften, de brandbeveiliging, de elektriciteit, enz dan kunnen deze mensen maar aansprakelijk gesteld worden voor zover zij de verbintenis aangingen in het kader van de uitvoering. Doch indien er in het bestek een beschrijving staat dat de raadgevende ingenieur de plannen dient over te maken aan de architect, dan heeft de architect hier een duidelijke aansprakelijkheid en kan hij zich in geen geval beroepen op zijn onbekwaamheid wanneer het gaat over de uitvoering van het werk. De aansprakelijkheid van de architect gaat slechts over op de ingenieur indien er in het bestek duidelijk staat dat de ingenieur de werken dient te leiden voor dat bepaald gedeelte. Daar de aansprakelijkheid van de architect in feite beter is afgelijnd in het burgerlijk wetboek dan deze van de ingenieur, zullen de bouwheren doorgaans geen rechtstreeks contract hebben met de raadgevende ingenieur maar alles laten verlopen via de architect. In geval van schade hoeft de bouwheer dan alleen maar bij de architect aan te kloppen.

IV. DE A.B.R.- POLIS.

Wat is een A.B.R.- polis?

De A.B.R.-polis is een contract dat ontstaan is om tegemoet te komen aan de specifieke noden van de bouwwereld. De bedoeling van het contract is dubbel

- a) een dekking van alle materiële schade aan het werk zelf.
- b) een waarborg voor alle lichamelijke en stoffelijke schaden die aan derden worden veroorzaakt.

A. AFDELING 1 : VERZEKERING VAN BESCHADIGING EN VERLIES.

1. Schade aan het werk tijdens de constructieperiode.

Artikel 1

"Welk goed is verzekerd en welk zijn de verzekeringstermijnen?"

- Verzekerd is het goed beschreven in de bijzondere voorwaarden van dit contract tijdens de erin aangegeven bouw -montage -testtermijn en de onderhoudstermijn.

Binnen de grenzen van deze verzekeringstermijnen inzake:

a) De bouw-montage –testtermijn:

1. begint de waarborg voor de te monteren voorwerpen, materialen en bouwelementen alsmede voor de keten, het materiaal, de bouwplaatsuitrusting en de bouwtoestellen, zodra ze afgeladen zijn op de bouwplaats;

2. eindigt de waarborg:

Voor elk werk, werkgedeelte (uitrusting inbegrepen) op de eerste van volgende data: einde van de in de bijzondere voorwaarden bepaalde testtermijn; voorlopige oplevering; ingebruikname of indienststelling. Voor de keten, het materiaal, de bouwplaatsuitrustingen en de bouwtoestellen: bij het verlaten van de bouwplaats en uiterlijk op het einde van de bouw -montage - testtermijn.

b) Bij de onderhoudstermijn (ook "maintenancetermijn") begint de waarborg voor elk werk, werkgedeelte (uitrusting inbegrepen) op datum sub. a 2. hiervoor onmiddellijk na de bouwtermijn en duurt meestal een jaar of zelfs 2 jaar.

De verzekering gedurende de onderhoudstermijn is facultatief. Zij heeft wel de mogelijkheid de duur van bepaalde dekkingen, die eigen zijn aan de bouwtermijn, te verlengen. Zij kan alleen afgesloten worden ter aanvulling van de verzekering van die bouwtermijn.

"Volgend goed kan verzekerd worden:"

- a) de werken, voorwerp van aanneming, de te verwerken materialen en de bouwelementen inbegrepen;
- b) de voorlopige werken in de aanneming voorzien of nodig voor de uitvoering ervan;
- c) de uitrusting, d.w.z. de machines, toestellen en installaties, voorwerp van de aanneming;
- d) de bouwplaatsketen;
- e) het materieel en de bouwplaatsuitrusting, zoals stellingen;
- f) de bouwtoestellen, zoals kranen, bulldozers, generatoren enz.;
- g) het bestaande goed op voorwaarde dat voor de aanvang van de werken een plaatsbeschrijving op tegenspraak is opgemaakt.

2. De omvang van de waarborgen.

- Waarborg tijdens de bouw - montage - testtermijn.

De verzekeraar verbindt er zich toe de verzekeringnemer te vergoeden:

a) voor elke beschadiging aan en verlies van het verzekerd goed, uitgenomen in beginsel het bestaand goed (dit laatste is bv. een bestaand complex waarop of waartegen verder wordt gebouwd).

b) Alleen voor de beschadiging vermeld in de bijzondere voorwaarden aan het verzekerd bestaand goed ten gevolge van de uitvoering van het verzekerd werk. Voor zover ontstaan en vastgesteld tijdens deze termijn. De formulering van de waarborgen "alle risico's" houdt in dat alles gedekt wordt zonder verdere precisering, alleen uitzondering gemaakt voor de verder vermelde uitsluitingen.

Door deze formulering zal bij schade niet de verzekeringnemer het bewijs moeten leveren dat de dekking toepasselijk is, maar de maatschappij zal eventueel moeten bewijzen dat zij het niet is. Dus de bewijslast ligt bij de verzekeraar.

Algemeen dekt de A.B.R: verzekering:

- a) De schade en het verlies die het gevolg zijn van als overmacht bestempelde gebeurtenissen:
 - storm, orkanen, onweer, temperatuurschommelingen en andere weersinvloeden;
 - grond- of ondergrondbewegingen: verzakkingen, instortingen, verschuivingen, aardbevingen;
 - het stijgen van water en overstromingen;
 - schade ingevolge brand en ontploffing, die al dan niet op de bouwplaats is begonnen;
 - schade die voortkomt uit een ongeval dat zich kan voordoen tijdens de bouw, de montage of de proeven; bv.:
 - ★ neerstorting van een hefkraan op het bouwwerk
 - ★ waterschade door aanvaring van een schip op een kofferdam.
- b) Schade die het gevolg is van een materiaalfout, een ontwerpfout, een rekenfout of een uitvoeringsfout. Dit door gebruik van gebrekkige materialen, het berekenen van een te kleine veiligheidscoëfficiënt, een vergissing in het ontwerp of de uitvoering van de werken.
- c) Diefstallen op de bouwplaats.
- d) Schade veroorzaakt door onvoorzichtigheid, onhandigheid, nalatigheid.

Deze opsomming is niet beperkend en wordt alleen als voorbeeld gegeven. Voorbeeld: Een verzekerde manoeuvreert zijn vrachtwagen op de bouwplaats, hierbij raakt hij een betonnen pijler van de fabriek in opbouw, waardoor een gedeelte van de dakbedekking instort.

Tijdens graafwerken, uitgevoerd door een onderaannemer aan een computercentrum, geraakt een afvoerbuus voor regenwater verstopt. Na hevige slagregens wordt het reeds geplaatste elektronische materieel in de kelderverdieping door het binnengedrongen water beschadigd.

- Waarborg tijdens de onderhoudstermijn

De maatschappij verbindt er zich toe de verzekeringnemer te vergoeden

a) Voor de beschadiging van hetzelfde blijvend opgericht goed (werken, werkgedeelten en uitrusting, voorwerp van de aanneming) ontstaan tijdens de uitvoering door de verzekerden van werken waartoe zij overeenkomstig het aannemingscontract verplicht zijn, na de voorlopige oplevering en voor zover deze beschadiging voortspuit uit deze uitvoering. Het gaat hier dus om het gewoon onderhoud.

b) Na uitdrukkelijke overeenkomst, voor beschadiging van hetzelfde blijvend opgericht goed (werken, werkgedeelten en uitrusting, voorwerp van de aanneming) vastgesteld tijdens deze termijn en te wijten aan een oorzakelijk feit dat zich op de bouwplaats heeft voorgedaan in de bouw - montage - testtermijn. Uitgebreid onderhoud: hier wordt de dekking van het gewoon onderhoud uitgebreid tot de schade aan de blijvend opgerichte goederen, die op de bouwplaats ontstaan is tijdens de bouwtermijn.

3. De uitsluitingen eigen aan afdeling 1.

Is niet verzekerd:

a) schade rechtstreeks veroorzaakt door:

- 1) defect, mechanische- of elektrische storing of breuk.
- 2) ontwerp-, reken-, tekenfouten en lof foutieve uitvoering van het werk, eigen gebrek van de materialen, handelingen in strijd met algemeen vakmanschap of met een wettelijke administratieve of contractuele bepaling, indien ertoe wordt besloten door de verzekerde of door een persoon met leidinggevende bevoegdheid over de verzekerde werken.
- 3) slijtage, vermoeidheid, progressieve beschadiging of aantasting, onvoldoende gebruik en veroudering. Nochtans blijft onrechtstreekse beschadiging van het goed door bovengenoemde oorzaken verzekerd.

b) verlies of schade ten gevolge van het volledig of gedeeltelijk verlaten van het werk.

c) verlies of schade aan:

- 1) documenten of waardepapieren. Voorbeeld: plannen, dossiers, boeken, handelspapieren, zegels, geldstukken, bankbiljetten, effecten, enz...
- 2) voortbrengingsmiddelen (te land, in de lucht of te water) en drijvende toestellen.

d) verlies door verdwijning of tekort die alleen maar ontdekt werd bij het opmaken van de inventaris.

e) verlies of schade tengevolge van het in gebruik houden of terug in gebruik nemen van een beschadigd goed voor de definitieve herstelling of voor de normale werking hersteld is.

f) schade aan vuurvaste bekledingen of dergelijke, rechtstreeks veroorzaakt door testen.

g) verlies van of schade aan het materiaal, de bouwplaatsuitrusting en de bouwtoestellen door breuk, defect, elektrische en lof mechanische storing.

Is nadrukkelijk niet verzekerd:

De niet stoffelijke schade zoals gebruiksderving, vaste algemene onkosten, winstderving, genotsderving, esthetische waardevermindering, onvoldoende prestaties, verlies van klanten, contractuele boeten, strafsommen voor laattijdige voltooiing van de werken.

Opmerking: de mogelijkheid bestaat om een aantal van de hiervoor vermelde uitsluitingen toch te laten verzekeren. Dit veronderstelt echter een voorafgaand akkoord van de verzekeringsmaatschappij, een uitdrukkelijke vermelding in de bijzondere voorwaarden van de polis en de eventuele betaling van een bijpremie.

De evolutie gedurende de laatste jaren gaar inderdaad hoofdzakelijk in de richting van deze waarborguitbreidingen. De verzekeraars krijgen steeds meer ervaring in deze materie en blijken dan ook bereid vroeger uitgesloten risico's in de waarborg op te nemen. Vooral de uitsluiting vermeld sub Art. 3 a) 1 en 2, (het eigen gebrek van de zaak) wordt tegenwoordig meer en meer mee verzekerd.

4. Mogelijke waarborguitbreidingen.

a) Werken gecontroleerd door een controlebureau.

De werken, die het voorwerp uitmaken van de onderhavige polis, worden gecontroleerd door een controlebureau. De verzekeringnemer zal dus de gebreken of tekortkomingen, vastgesteld door het bureau, moeten verhelpen en de maatschappij in kennis stellen van elke wijziging of schorsing of opzegging van de controleoperaties.

b) Dekking van het bestaand goed.

Bij nadere bepaling strekt de waarborg van afdeling 1 zich eveneens uit tot de stoffelijke schade aan de bestaande gebouwen, eigendom van de bouwheer, alsmede aan de inboedel, overkomen naar aanleiding van en uit hoofde van de uitvoering van de verzekerde werken. Het bedrag van de waarborg en van de vrijstellingen met betrekking tot deze uitbreiding is vastgesteld in de tabel van de bijzondere voorwaarden.

c) Dekking van het bestaand goed - Gehele of gedeeltelijke instorting.

Bij nadere bepaling strekt de waarborg van afdeling 1 zich eveneens uit tot de stoffelijke schade aan de bestaande gebouwen, eigendom van de bouwheer, alsmede aan de inboedel, ten gevolge van de gehele of gedeeltelijke instorting van de hoger genoemde gebouwen naar aanleiding van en uit hoofde van de uitvoering van de verzekerde werken. De erge stoornissen die van aard zijn de stabiliteit of de duurzaamheid van de bestaande gebouwen in gevaar te brengen worden gelijkgesteld met een gehele of gedeeltelijke instorting. Het bedrag van de waarborg en van de vrijstelling met betrekking tot deze uitbreiding is vastgesteld in de tabel van de bijzondere voorwaarden.

d) Onderhoudstermijn - Uitgebreid onderhoud.

De waarborg van afdeling 1 kan zich eveneens uitstrekken tot de schade vastgesteld tijdens de onderhoudstermijn en te wijten aan een oorzakelijk feit dat zich op de bouwplaats heeft voorgedaan in de bouw-en montagetermijn.

Opmerkingen:

Vanaf de voorlopige oplevering treden de normale zaakschadeverzekeringen in voege ten laste van de bouwheer, zoals bv. brand, diefstal, machinebreuk.

B. AFDELING 2 : DE AANSPRAKELIJKHEIDSVERZEKERING.

1. Omvang van de waarborg.

a) Tijdens de bouw - montage - testtermijn.

De maatschappij waarborgt aan de verzekeringnemer de geldelijke vergoeding waartoe de verzekerden overeenkomstig de artikelen 1382 tot 1386 van het burgerlijk wetboek gehouden kunnen zijn voor aan derden veroorzaakte schade te wijten aan de uitvoering op de bouwplaats van het verzekerd werk.

b) Tijdens de onderhoudstermijn.

Na uitdrukkelijke overeenkomst waarborgt de verzekeraar aan de verzekeringnemer de geldelijke vergoeding, waartoe de verzekerden overeenkomstig artikel 1382 tot 1386 van het burgerlijk wetboek gehouden kunnen zijn voor aan derden veroorzaakte schade, ontstaan tijdens de uitvoering door de verzekerden van werken waartoe zij volgens het aannemingscontract verplicht zijn, en na de voorlopige oplevering en voor zover deze schade voortspuit uit deze uitvoering.

c) Artikel 544 B.W..

Na uitdrukkelijke overeenkomst, waarborgt de verzekeraar de bouwheer op grond van artikel 544 van het burgerlijk wetboek de vergoeding van schade aan derden te wijten aan het zelfs rechtmatig gebruik dat hij maakt van zijn eigendomsrecht ten gevolge van de uitvoering van het verzekerd werk. Deze waarborg geldt voor lichamelijk letsel, beschadiging van naburige gebouwen en voor schade welke het rechtstreeks gevolg is van beschadiging van de naburige gebouwen.

Artikel 544 van het burgerlijk wetboek: "Eigendom is het recht om op de meest volstreekte wijze van een zaak het genot te hebben en daarover te beschikken mits men er geen gebruik van maakt dat strijdig is met de wetten of met de verordeningen ".

Hieruit volgt dat, rekening gehouden met de normale lasten van het nabuurschap, er een evenwicht in stand moet gehouden worden tussen de rechten welke de onderscheiden eigenaars ieder voor zich dragen. De eigenaar die dit evenwicht breekt door aan zijn naburig eigenaar een last op te leggen welke de normale lasten van het nabuurschap overtreft, moet een rechtvaardige en juiste schadevergoeding betalen, zelfs al kan hem geen "schuld" aangewreven worden.

Tot voor 1960 werd er geëist dat de eigenaar van het geteisterd goed een fout zou bewijzen, wilde hij vergoed worden, hetzij in hoofde van de persoon, hetzij in hoofde van de aannemer van zijn geboort. Hij kon dan enkel aanspraak maken op vergoeding tegen diegene die foutief werd bevonden. Dit had soms tot gevolg dat geen fout aan het licht kwam, waardoor men dan ook geen schadevergoeding kon opeisen.

In 1960 kwam er door een arrest van het Hof van Verbreking op 6 april een nieuwigheid, door het feit dat de geteisterde eigenaar zich nu op grond van artikel 544 van het burgerlijk wetboek kon gaan baseren.

In 1968 ging de rechtspraak nog verder, waardoor de geteisterde nabuur zich rechtstreeks tot de eigenaarbouwheer kan wenden. Hierdoor moet de geteisterde nabuur zelfs geen rekening meer houden met de aannemer noch met de architect. Het is nu de taak van de bouwheer zelf om de aannemer en /of architect in de zaak te betrekken.

Door deze rechtspraak werd vanaf toen alles opgelost voor de (geteisterde buur) schadelijder, maar werd het probleem verschoven naar de bouwheer, die nu voor de recuperatie van de door hem voorgeschoten schadeloosstelling zal moeten bewijzen of er een fout gebeurd is en door wie. Waartoe hij echter niet altijd in staat is. Het is de bouwheer dan ook aan te raden zich hiervoor speciaal te laten verzekeren in het kader van de algemene bouwplaatsrisico's voor het bouwwerk waar geburen bij betrokken zijn die eventueel schade kunnen lijden en voor de aanvang van de werken een plaatsbeschrijving op tegenspraak te laten opmaken.

Een paar typische voorbeelden van klachten gebaseerd op artikel 544 B.W.

- Volgens het lastenboek moest de aannemer, gelast met de bouw van de brug over het toekomstig duwvaartkanaal in Schoten, een belangrijke grondwaterverlaging uitvoeren om in een droge bouwput te kunnen werken. De bouwheer legde uitdrukkelijk alle verantwoordelijkheid ten laste van de aannemer. De aannemer in kwestie voerde de droogzuiging uit volgens de regels van de kunst, maakte geen enkele fout maar toch liepen visvijvers in de buurt leeg en stierven een groot aantal bomen en planten bij de mensen die in de omgeving van de bouwwerf woonden. De A.B.R.-verzekering die in de rubriek "Burg. Verantw." het art. 544B.W. waarborgde diende verscheidene honderdduizenden franken te betalen.

- Bij de bouw van de metro in het centrum van Brussel kwamen heel wat klachten van warenhuizen en winkeliers, die ten gevolge van de hinder bij de uitvoering van de werken geen of veel minder klanten op bezoek kregen en hierdoor een ernstig commercieel verlies leden. De rechtbank heeft de klacht op grond van art. 544 B.W. weerhouden, maar heeft tot op heden nog geen definitieve uitspraak gedaan.

- Bij de bouw van de nieuwe KNS in Antwerpen klaagden de eigenaars in de buurt dat ze geen zon meer in hun living kregen, daar ze volledig in de schaduw kwamen van het hoge KNS - gebouw. De stad Antwerpen tracht met de betrokkenen een minnelijk akkoord te bereiken.

d) De schade aan derden.

Dit deel van de polis verdient bijzondere aandacht. Het is opgemaakt aan de hand van de artikelen 1382 tot 1384 van het burgerlijk wetboek en zij bepalen de omstandigheden waarin we de schade moeten vergoeden die we aan een ander veroorzakt hebben.

Op het gebied van het bouwwezen, nemen deze artikelen een gans andere dimensie aan; niet dat de beginselen zouden veranderd zijn, maar de gevolgen zijn groter en meestal onvoorzienbaar.

Voorbeeld: Bij de werken aan de nieuwe zeesluis te Zeebrugge moest men overgaan tot verlaging van de grondwaterstand. Door vermindering van de weerstand van de bodem werd in de ganse wijk van de agglomeratie aan verscheidene huizen aanzienlijke schade aangericht.

De werken werden lange tijd stilgelegd teneinde nieuwe en veiliger technieken uit te dokteren. In dit voorbeeld ziet men zeer goed welke risico's een aannemer kan lopen bij de uitvoering van een bouwwerk.

Andere voorbeelden:

- a) Bij graafwerken worden kabels van R.T.T., buizen van de waterleiding, enz. beschadigd.
- b) Het vallen van een werktuig, een vloersteen of een paal op goederen die toebehoren aan derden.
- c) N.a.v. het bouwen tussen bestaande eigendommen wordt zware structuurschade veroorzaakt aan de belendende percelen ten gevolge van het verzakken van het verzekerd gebouw zelf.
- d) Bij de bouw van een pomp- en zuiveringsstation in Knokke-Heist gebeurde droogzuiging. Het water in de ondergrond bevatte veel zout en werd geloosd in een kanaaltje een paar km. van de werken verwijderd. Dit kanaaltje bevatte zout water en diende als drinkplaats voor de koeien. Tengevolge van de lozing van zout water stierven een honderdtal melkkoeien wat een aanzienlijke uitgave heeft betekend voor de verzekeraar.

Begrip "derden".

- "Derde":

Iedere andere persoon dan de bouwheer, de deelnemers aan het al dan niet verzekerd werk, hun familieleden en werknemers, vennoten, zaakvoerders, beheerders en commissarissen.

- Na uitdrukkelijke overeenkomst, is iedere natuurlijke of rechtspersoon genoemd als verzekerde derde tegenover de andere op dezelfde voet alsof ieder een afzonderlijke polis had afgesloten. De aansprakelijkheid van elk van deze personen is gewaarborgd voor schade aan personen of goederen van de andere verzekerden of andere deelnemers aan het al dan niet verzekerd werk.

De verzekeraar waarborgt echter niet de aansprakelijkheid van een verzekerde voor:

- Lichamelijk letsel aan zijn werknemers of aan die van de andere verzekerden voor zover de vergoeding geregeld wordt door de wetgeving op de vergoeding van de arbeidsongevallen.
- Niet-stoffelijke schade geleden door de bouwheer.
- Schade aan het goed verzekerd onder afdeling 1 van dit contract en de gevolgen van deze schade, zelfs indien de waarborg, hoewel afgesloten, het voorwerp uitmaakt van een uitsluiting of een eigen risico. Schade aan de bouwwerken en lof hun uitrusting die het voorwerp zijn van aannemingen die door of met de verzekeringnemer zijn gesloten en waarvan het bedrag niet in de aangegeven waarden begrepen was.

De schade aan derden kunnen we indelen in de klassieke burgerlijke aansprakelijkheid en de gekruiste aansprakelijkheid.

1. De klassieke aansprakelijkheid.

De schade aan derden ingevolge de uitvoering van werken op een bouwplaats waarvoor de aannemer aansprakelijk is, wordt gedekt door de A.B.R.-polis.

Er dient echter opgemerkt dat de bouwheer quasi altijd tot de verzekerden behoort.

Zoals vroeger gezegd is hij inderdaad één van de partijen bij de bouw betrokken, die het meeste belang heeft bij de verzekering "Alle Bouwplaatsrisico's".

Wanneer de bouwheer, ten uitzonderlijke titel, niet mee verzekerd is en er ontstaat schade bij derden, zal de bouwheer zelf de schade moeten betalen, tenzij hij kan bewijzen dat of de architect of de ingenieur, of de aannemer enz. aansprakelijk is. De ervaring leert dat dit bewijs niet altijd te leveren is. Vooraleer de juiste verantwoordelijke gevonden is, moeten de werken soms lang worden stilgelegd wat belangrijke meeruitgaven met zich kan brengen.

Er moet dus gestreefd worden om alle partijen bij de bouw betrokken als "verzekerde" in de polis te laten opnemen. Het vermijdt een groot aantal discussies omdat in een dergelijk geval nimmer moet gezocht worden naar de verantwoordelijke "dader". Meer en meer bestaat ten andere de neiging bij de verzekeraars om, behoudens andere overeenkomst, alle partijen als verzekerd te aanzien. De voorgestelde premievoeten houden daar dan rekening mee.

2. De gekruiste aansprakelijkheid.

De artikels 1382 tot 1384 van het burgerlijk wetboek zijn eveneens van toepassing indien er op de bouwplaats schade wordt toegebracht door de ene bouwer aan de andere. Door deze uitbreiding van de waarborg kan men op éénzelfde bouwplaats iedere verzekerde als derde beschouwen ten overstaan van een ander persoon die bij het werk betrokken is.

Bijgevolg is het alsof iedere verzekerde een afzonderlijke polis heeft onderschreven m.b.t. de burgerlijke aansprakelijkheidswaarborg.

Door deze waarborguitbreiding, wordt de schade die elke aannemer kan toebrengen gedekt ten overstaan van:

- de overige verzekerde aannemers
- de bouwheer
- de niet-verzekerde aannemers
- derden.

Er wordt dus dekking verleend voor de schade:

- a) die de verzekerde aannemer en de bouwheer onderling aan elkaar kunnen toebrengen.
- b) die de verzekerde aannemers en lof de bouwheer aan de niet-verzekerde aannemers en aan derden kunnen toebrengen.

Voorbeeld:

Bij het afladen van ruiten op de bouwplaats scheurde de verpakking waardoor 500 kg glaswerk op de grond kwam. De wagen van de architect werd zwaar beschadigd en verscheidene mensen liepen verwondingen op ingevolge de glasscherven.

De algemene voorwaarden geven enkele beperkingen aan, en dit voor de niet-materiële verliezen veroorzaakt aan de bouwheer.

Voorbeeld:

De dumper van de onderaannemer tuinaanleg beukt tegen een hoekpijler van het gebouw in oprichting, waardoor een gedeeltelijke instorting ontstaat en waarbij een lasapparaat van de hoofdaannemer wordt beschadigd.

Wat wordt vergoed:

- a) het lasapparaat
- b) de kostprijs om het gedeelte van het gebouw opnieuw op te richten.

Wat niet wordt vergoed:

Door het ongeval moet de bouwheer de opening van zijn complex met een maand uitstellen.

Hij lijdt hierdoor productie- en winstverlies. Deze schade wordt door een A.B.R.- polis nooit vergoed. P.S. Er wezen opgemerkt dat dergelijke schade wel verzekeraar is maar dan in het kader van een afzonderlijke polis "Bedrijfsstilstand" (Advanced loss of profits). Dit is echter in België alsnog ongebruikelijk.

- e) De maximumverbintenis.

De in de bijzondere voorwaarden aangegeven bedragen vormen de maximumverbintenis van de verzekeraar per gebeurtenis of reeks van gebeurtenissen toe te schrijven aan eenzelfde feit, inbegrepen alle kosten, interesten, gerechtsboeten en honoraria.

2. De uitsluitingen eigen aan afdeling 2.

- Schade veroorzaakt door voertuigen in de gevallen van aansprakelijkheid zoals bedoeld door de wetgeving op de verplichte verzekering van motorrijtuigen, door drijvende toestellen of door voortbewegingsmiddelen te water of in de loods.

- Schade:

a) Ten gevolge van trillingen, verlaging van grondwaterstand, ontbreken, wegnemen of verzwakken van steunen en schade die daarvan het gevolg is, behoudens uitdrukkelijke overeenkomst.

b) Veroorzaakt door een verzekerde aan het goed waarvan hij huurder, betrekker, bewaarder of houder is en aan die waaraan hij rechtstreeks werkt, bv. schade aan een kroon tengevolge van een eigen gebrek.

c) Aan de naburige goederen, behalve als er voor de aanvang van het werk een plaatsbeschrijving op tegenspraak en na voltooiing van het werk een proces verbaal van vergelijking van dezelfde plaatsen zijn opgemaakt.

d) Door het gebruik van springstoffen, behoudens uitdrukkelijke overeenkomst.

- De gevolgen van alle schade aan leidingen en kabels, behoudens uitdrukkelijke overeenkomst.

Mogelijke waarborguitbreidingen indien de verzekerde dit wenst

1. Waarborg Afdeling 2 tijdens de onderhoudstermijn: De waarborg van afdeling 2 strekt zich eveneens uit tot de onderhoudstermijn.

2. Waarborg Afdeling 2 tijdens de onderhoudstermijn - risico van brand en ontploffing:

Bij nadere bepaling strekt de waarborg van afdeling 2 tijdens de onderhoudstermijn in beginsel niet uit tot de verzekering van de schade die voortvloeit uit brand en /of ontploffing. Dit risico is normaliter gedekt op de brandpolis door de bouwheer, afgesloten op het ogenblik van de voorlopige oplevering.

3. Dekking van artikel 544 van het burgerlijk wetboek:

De waarborg van afdeling 2 strekt zich eveneens uit tot dekking van artikel 544 van het burgerlijk wetboek. Het bedrag van de waarborg en van de vrijstelling met betrekking tot deze uitbreiding is vastgesteld in de tabel van de bijzondere voorwaarden.

4. Dekking van de gekruiste aansprakelijkheid:

De waarborg van afdeling 2 strekt zich eveneens uit tot de dekking van de gekruiste aansprakelijkheid.

5. Dekking trillingen, verlaging van grondwaterstand, wegnemen van steunen:

Kan eveneens gedekt worden: de schade ten gevolge van trillingen, verlaging van de grondwaterstand, ontbreken, wegnemen of verzwakken van steunen alsmede de schade die er het gevolg van zou zijn. Het bedrag van de bijzondere vrijstelling met betrekking tot deze uitbreiding is vastgesteld in de tabel van de bijzondere voorwaarden.

6. Dekking van naburige goederen:

Bij nadere bepalingen is de schade aan de naburige goederen gedekt tot beloop van het in de tabel van de bijzondere voorwaarden vastgelegde bedrag.

7. Niet-stoffelijke schade te wijten aan een bedrijfsstilstand:

In beginsel zijn uit de verzekering gesloten: alle verlies of niet-stoffelijke schade te wijten aan een bedrijfsstilstand of aan enige andere oorzaak. Kan in uitbreiding worden verzekerd (veelal via een aparte polis).

8. Stilstand van scheepvaart, spoor- of wegverkeer:

Is uit de verzekering gesloten: iedere waarborg van schadevergoeding ten gevolge van stilstand van scheepvaart, spoor- en wegvervoer, voortvloeiend uit de uitvoering van de verzekerde werken. Deze risico's kunnen uitzonderlijker wijze in de dekking van de polis worden begrepen.

3. Slotbemerkingen betreffende de B. A. -waarborg.

Waar de eerste bedoeling van de A.B.R.- polis in feite was de schade aan de werken zelf te verzekeren en slechts ten aanvullende titel een waarborg van de burgerlijke aansprakelijkheid te voorzien, is nu gebleken dat toch een groot gedeelte van de betaalde premie wordt geabsorbeerd door de schadegevallen die betrekking hebben op de burgerlijke aansprakelijkheid.

Er gebeuren niet meer schadegevallen dan vroeger, maar iedereen is door het groeiend consumentenbewustzijn gemakkelijker geneigd schadevergoeding te eisen. Daar waar vroeger als vanzelf een

overeenkomst in der minne werd gevonden, gaan de derden nu zonder veel plichtplegingen naar een advocaat en een rechtbank om het onderste uit de kan te eisen. De rechtbanken vertonen daarbij de neiging de "arme" gebuur te beschermen tegen de "rijke" bouwheer of het groot aannemingsbedrijf.

Het resultaat zal ongetwijfeld zijn dat de premies voor de afdeling burgerlijke aansprakelijkheid in de toekomst in belangrijke mate de hoogte zullen ingaan. Sedert een paar jaar is deze evolutie al duidelijk zichtbaar.

4. Bepalingen gemeenschappelijk aan de afdelingen I en 2.

- Algemene uitsluitingen.

A. Is niet verzekerd: verlies of schade rechtstreeks of onrechtstreeks in verband met:

a) oorlog (ook burgeroorlog), staking, oproer en alle collectief georganiseerde gewelddaden (politiek of ideologisch) al dan niet met opstand tegen het gezag.

b) opeising in welke vorm ook, volledige of gedeeltelijke bezetting van het aangeduide goed door een leger of politiemacht of door geregelde of ongeregelde strijders.

c) een gerechtelijke of administratieve beslissing of een beslissing van enige rechterlijke of feitelijke overheid.

d) elk feit of opeenvolging van feiten van dezelfde oorsprong welke schaden berokkenden, voor zover dat feit of die feiten of een deel van de berokkende schade ontstaan is uit of het gevolg is van de radioactieve, giftige, explosieve of andere gevaarlijke eigenschappen van springstoffen, radioactieve producten of afvalstoffen, alsmede van de ioniserende stralingsbron.

Deze uitsluiting geldt niet voor de meet -en controleapparaten die op de bouwplaats worden gebruikt.

De waarborg blijft behouden indien de verzekerde bewijst dat de schade of het verlies geen rechtstreeks of onrechtstreeks verband houdt met voornoemde gebeurtenissen.

B. Blijft tevens uitgesloten, alle schade:

a) opzettelijke door de verzekerde veroorzaakt;

b) welke op normaal voorzienbare en onvermijdelijke wijze voortvloeit uit de aard zelf van de werkzaamheden van een verzekerde of uit de uitvoeringsmodaliteiten.

- Welke zijn de verplichtingen van de verzekeringnemer en wat moet hij doen bij schadegeval?

De verzekeringnemer moet de verzekeraar in de kortst mogelijke tijdsperiode inlichten over:

1. Elke verhoging in de waarde van het verzekerd goed teneinde de waarborgen en de premie aan te passen. De verbintenisuitbreiding van de verzekeraar, die daaruit voortvloeit, is slechts na uitdrukkelijke overeenkomst verworven.

2. Elk nieuw element dat de ernst, de omvang en de duur van de risico's kan beïnvloeden (zoals ongewone stilstand van het werk) of elke essentiële wijziging in de inlichtingen die door hem verstrekt werden bij het afsluiten van de verzekering.

3. Het totaal bedrag van de aannemingscontracten, uiterlijk drie maand na het einde van de bouwmontage - testtermijn, tenzij de verzekeringnemer aantoont dat hij die termijn onmogelijk kan naleven.

- Welke zijn de preventieve verplichtingen?

De verzekerden moeten alle nodige maatregelen treffen om schadegevallen te voorkomen, in het bijzonder

1. Bij de selectie van de arbeidskrachten.
2. Bij het in goede staat van werking houden van het materieel en de installaties die dienen voor de uitvoering van het werk.
3. Door de wettelijke en administratieve voorschriften na te leven, zoals het algemeen reglement op de arbeidsbescherming.
4. Door de modaliteiten na te leven door hem aangegeven of door de maatschappij opgelegd.

Zo aan een verzekerd goed een gebrek wordt vastgesteld, dat normaal kan voorkomen bij andere goederen, verbinden de verzekerden zich ertoe, op straf van verlies van alle aanspraken, alle maatregelen tot vrijwaring en verbetering voor hun rekening te nemen.

De verzekerden moeten de afgevaardigden van de verzekeraar steeds tot de bouwplaats toelaten.

- Welke zijn de te vervullen formaliteiten bij schadegeval?

Zodra de verzekerde kennis heeft van een gebeurtenis, die aanleiding kan geven tot schadeloosstelling op basis van dit contract, moet hij op straf van verlies van aanspraken:

1. De verzekeraar daarvan dringend verwittigen en vervolgens schriftelijk in de kortste tijdspanne alle nuttige inlichtingen over de schade verstrekken, en in geval van diefstal of bewust veroorzaakte schade onmiddellijk klacht neerleggen bij de gerechtelijke overheid.
2. Op kosten van de verzekeraar onmiddellijk de nodige maatregelen treffen om een verloren, beschadigd, of bedreigd goed terug te krijgen of te vrijwaren.
3. Afzien van elke wijziging van het beschadigd goed die de bepaling van de oorzaak of de omvang van de schade kan bemoeilijken, behoudens de dringende maatregelen tot vrijwaring.
4. Alle goederen van dewelke hij beweert, dat ze beschadigd zijn, tonen of er toegang tot verlenen, zodra de verzekeraar hierom verzoekt.
5. Aan de verzekeraar alle inlichtingen en bijstand verstrekken, waardoor deze elke eis kan regelen of betwisten of een geding instellen.
6. Zodra ontvangen, alle stukken betreffende een klacht of vervolging tegen hem aan de verzekeraar verstrekken.
7. Afzien van elke aansprakelijkheidserkenning, transactie, betaling of belofte van betaling. De materiële of medische eerste hulp of de latere erkenning van de werkelijkheid van het gebeurde is echter geen reden tot verlies van de aanspraken.

- Samenloop van verzekeringen.

Ongeacht of in de bijzondere voorwaarden melding is gemaakt of niet, van het bestaan van andere door de verzekerden afgesloten verzekeringen op dezelfde goederen en/of aansprakelijkheden, zal de verzekeraar slechts tot schadeloosstelling gehouden zijn na uitputting van de waarborgen van voornoemde verzekering, ongeacht de datum van afsluiting. Het eigen risico van deze verzekeringen zal nooit ten laste zijn van de verzekeraar.

De waarborgen van afdeling 1 van dit contract worden echter verleend ongeacht het bestaan van een andere aansprakelijkheidsverzekering door een verzekerde elders afgesloten.

Zo in de bijzondere voorwaarden melding is gemaakt van het bestaan van andere verzekeringen, afgesloten door de verzekerden op dezelfde goederen, gevaren, en lof aansprakelijkheden, mogen de verzekerden de uitwerking van die contracten niet schorsen noch de waarborgen verminderen voor het verstrijken van het huidige contract.

- Verjaring.

Elke handeling tot schadebetaling verjaart 12 maanden na de dag van de gebeurtenis die aanleiding geeft tot die handeling. Na die termijn is de verzekeraar ontslagen zowel tegenover de verzekerden als tegenover alle eisers in verzet, overnemers of rechthebbenden.

- Allerhande bepalingen.

a) Scheidsgerecht.

Iedere betwisting tussen partijen, - uitgenomen deze over opzegging, vergoedingen en het innen van premies, taksen en onkosten voor rekening van de verzekeringnemer, - wordt voorgelegd aan een scheidsgerecht. Dit wordt samengesteld uit drie scheidsrechters, de ene aangesteld door de verzekeringnemer, de andere door de verzekeraar en de derde door de twee voornoemde scheidsrechters. Elke partij neemt de onkosten van zijn scheidsrechter voor zijn rekening, de onkosten van de derde scheidsrechter worden gelijkmatig verdeeld tussen de verzekeringnemer en de verzekeraar. De scheidsgerechtprocedure wordt geregeld overeenkomstig de bepalingen van deel zes van het gerechtelijke wetboek.

b) Woonplaats.

De woonplaats van de contractschrijvers wordt van rechtswege gekozen, te weten die van de verzekeraar in haar hoofdkantoor in België of, bij ontstentenis, op het adres van haar vertegenwoordigers, gevolmachtigden in België en die van de verzekeringnemer aan het in de bijzondere voorwaarden aangegeven adres.

Iedere kennisgeving wordt geldig gedaan op deze adressen, zelfs tegen erfgenamen of rechtverkrijgenden van de verzekeringnemer, zulk zolang geen adresverandering aan de verzekeraar is bekend gemaakt. Bij meerdere verzekeringnemers wordt iedere mededeling vanwege de verzekeraar aan één van hen geacht aan de andere te zijn gedaan.

c) In geval van collectieve polis.

Iedere verzekeraar handelt als medeverzekeraar en de eerstgenoemde als leidende maatschappij. De verzekering wordt door iedere medeverzekeraar aangegaan voor zijn aandeel zonder hoofdelijkheid en onder dezelfde bedinging en voorwaarden als enerzijds tussen de leidende maatschappij en anderzijds de verzekeringsnemer en de verzekerden gelden.

Alle verplichtingen van de verzekeringnemer en de verzekerden, voortvloeiende uit de polis, moeten worden nagekomen tegenover alle medeverzekeraars. Deze laatste worden geacht elk voor zichzelf per afzonderlijke polis te contracteren.

Schadeaangifte is echter geldig voor de medeverzekeraars indien deze alleen wordt gedaan aan de leidende maatschappij.

De eerstgenoemde, als leidende maatschappij:

1. Maakt de polis en de bijvoegsels in tweevoud op om ze door de verzekeringsnemer en door elke medeverzekeraars te laten ondertekenen. Eén exemplaar is bestemd voor de verzekeringnemer, het andere wordt bewaard door de leidende maatschappij voor rekening van de medeverzekeraars.

2. Geeft afschrift van de polis en bijvoegsels aan iedere medeverzekeraar die erkent ze ontvangen te hebben door ondertekening zelf van de polis en de bijvoegsels.

3. Kiest bij schadegeval de deskundige van de medeverzekeraars, onverminderd het recht van eenieder de expertise door een zelfgekozen mandataris te laten volgen.

4. Deelt in de kortste tijdspanne aan de medeverzekeraars de aangegeven schade mede. De verzekeringsnemer moet in de kortste tijdspanne aan de andere medeverzekeraars iedere wijziging van leidend de maatschappij of van het door haar verzekerd aandeel meedelen.

- Gemeenschappelijke bijzondere clausules.

1. Afbraak en /of verbouwingswerken:

Blijft uitgesloten, de schade te wijten aan stof en stofdeeltjes gedurende afbraak en /of verbouwingswerken.

2. Ingangsdatum na de aanvang van de werken:

Wat de werken betreft, die een aanvang hebben genomen voor de ingangsdatum van de polis, wordt nader bepaald dat iedere schade die zich voor deze datum heeft voorgedaan of hangende is door de onderhavige verzekering niet ten laste zal worden genomen.

3. Gedeeltelijke ingebruikname of vervroegde inbedrijfstelling:

De verzekeraar verklaart zich akkoord de waarborg, verleend tijdens de bouw -montage -testtermijn in stand te houden in geval van gedeeltelijke ingebruikname of inbedrijfstelling van de verzekerde werken voor de voorlopige oplevering. Blijft nochtans uit de waarborg gesloten, alle schade te wijten aan vervroegde ingebruikname of inbedrijfstelling

V. HET FINANCIËEL ASPECT VAN DE POLIS.

A. ENKELE FINANCIËLE ASPECTEN.

1. De fiscale aftrekbaarheid van de premie.

In veruit de meeste gevallen zal de Piskus de premie, betaald voor een A.B.R.- polis als een bedrijfs-last erkennen waardoor deze premie voor de verzekeringsnemer integraal aftrekbaar wordt voor de belastingen. Op deze manier kan de betaalde premie voor een belangrijk percentage gerecupereerd worden. Daarnaast hebben een aantal verzekeringnemers, zoals provinciebesturen, gemeentebesturen en bepaalde parastatalen, de mogelijkheid deze premies te laten subsidiëren door het rijk.

2. De veiligheidsmarges in de bouw worden soms erg scherp gesteld om de kostprijs ervan te doen dalen.

- Voor er sprake was van enige verzekering diende de aannemer, de architect, de ingenieur in te calculeren dat er in feite met het gebouw zowat van alles kon verkeerd lopen tussen de aanvang ervan en de voorlopige oplevering (eigendomsoverdracht aan de bouwheer). Heel dikwijls hield daarom de aanbestedingsprijs automatisch rekening met de mogelijkheid dat de aannemer bijvoorbeeld een stormschade tijdens de constructieperiode zelf zou moeten ten laste nemen, geval al deze reservering. De A.B.R.- polis voorkomt in elk geval al deze reservering.
- Daar de A.B.R.- polis in principe ook een dekking burgerlijke aansprakelijkheid voorziet, bestaat de mogelijkheid de klassieke polis wettelijke aansprakelijkheid voor bepaalde grote werken op te schorten of de waarborgen ervan te herleiden tot het bedrag van de vrijstelling voorzien op de A.B.R.-polis of omgekeerd.
- Indien de A.B.R.-polis ook de waarborg voorziet voor werfmateriaal, dan kunnen eventueel bestaande polissen "Machinebreuk" worden geannuleerd.

Uit hetgeen voorafgaat is het duidelijk dat de A.B.R.-polis onbetwistbaar het voordeel biedt een aantal risico's, die vroeger verzekerd waren op basis van uiteenlopende contracten, te globaliseren in een bepaald contract. Dit principe alleen al geeft als resultaat dat de samengevoegde risico's op een economischer basis kunnen worden gedekt.

Zgn. "gaten in de dekking" kunnen op deze manier beter worden vermeden.

B. DE VASTSTELLING VAN DE AANGEGEVEN WAARDE.

1. De verzekeringnemer stelt zelf de aangegeven waarde vast op eigen verantwoording.
2. Om onderverzekering te voorkomen, mogen ze niet lager zijn:

a) voor het werk of werkgedeelte (uitrusting inbegrepen): dan het totaal van de in de aannemingscontracten voorziene bedragen bij aanvang van de waarborgen (inbegrepen taksen, erelonen van architecten, raadgevende ingenieurs, studiebureaus).

b) voor de keten, het materieel en de bouwplaatsuitrustingen: dan de werkelijke waarde, dit is de nieuwe vervangingswaarde na aftrek van de waardevermindering door veroudering en de technische waardevermindering bij het sluiten van de verzekering.

c) voor de bouwtoestellen: dan de vervangingswaarde; dit is de prijs, zonder korting, van een nieuw, volkomen gelijk afzonderlijk gekocht toestel, vermeerderd met de verpakking-, vervoer, en montagekosten, de eventuele taksen en rechten en de niet verhaalbare belasting over de toegevoegde waarde.

3. Iedere vergoeding uitgekeerd door de verzekeraar ingevolge schade aan een verzekerd goed, zal worden afgetrokken van de in de bijzondere voorwaarden vermelde aangegeven waarde voor dat goed. De verzekeringnemer verbindt er zich toe het aanvankelijk bedrag te herstellen, mits betaling van een evenredig premiegedeelte, berekend op basis van het vergoedingsbedrag en de nog overblijvende verzekeringstermijn vanaf de dag van het schadegeval.

Voorbeeld:

Een gebouw wordt verzekerd voor een totale waarde van 20.000.000 BF. Tengevolge van een storm dient de verzekeraar 5.000.000 BF te betalen. Het gebouw wordt echter opnieuw hersteld zodat de waarde, na wederopbouw opnieuw 20.000.000 BEF zal bedragen.

In feite heeft de verzekeraar dus een totaal risico gelopen van 25.000.000 BEF.

Omwille van dit feit zal de verzekerde, volgens deze clausule, automatisch een premie moeten betalen op deze bijkomende 5.000.000 BF en dit in functie van het ogenblik waarop het ongeval in gebeurd.

Wanneer de totale bouwperiode 1 jaar is bv. de premievoet 3 ‰ op de verzekerde waarde en het ongeval heeft plaats na 8 maanden, dan zal de bijpremie als volgt berekend worden $5.000.000 \text{ BF} \times (3 \text{ ‰} \times 4/12) = 5.000 \text{ BEF}$.

C. DE BEPALING VAN DE VERGOEDING.

1. De vergoeding wordt bepaald door:

1. De "normale kosten" in aanmerking te nemen om het verloren of beschadigd goed in zijn toestand van voor de schade te brengen.

2. Het in 10 bekomen bedrag voor elk goed te beperken tot zijn werkelijk waarde onmiddellijk voor de schade, dit is zijn nieuwvervangingswaarde op de dag van de schade na aftrek van de waardevermindering door veroudering en de technische waardevermindering.

3. Het in 2. bekomen bedrag de residuwaarde af te trekken, dit is de waarde van het schroot en de nog gebruikbare stukken op de dag en de plaats van het ongeval.

4. Op het in 3. bekomen bedrag bij onderverzekering de evenredigheidsregel toe te passen.

5. Het in 4. bekomen bedrag te verminderen met het eigen risico voorzien in de bijzondere voorwaarden. Zo verschillende goederen door hetzelfde ongeval worden getroffen, is alleen het hoogst eigen risico van toepassing.

In geen geval mag de aldus berekende vergoeding voor elk verzekerd goed de in de bijzondere voorwaarden overeenstemmende aangegeven waarde overtreffen. De verzekeringnemer zal nooit het recht hebben het beschadigd goed aan de verzekeraar over te laten. Voor zover het gevolg van een vergoedbaar schadegeval en mits uitdrukkelijke overeenkomst, verbindt de verzekeraar er zich toe bovendien de opruimings- en afbraakkosten te betalen.

2. Onder "normale kosten" wordt verstaan:

1. Uitgaven voor arbeidsloon, rekening houdend met de gebruikelijke lonen voor werk tijdens normale uren.
2. Kostprijs van de vervangingsstukken en de gebruikte materie.
3. Vervoerskosten langs de weg in aanmerking genomen bij de berekening van de aangegeven waarde.
4. Honoraria van de architecten, raadgevende ingenieurs en lof studiebureaus noodzakelijk voor het heropbouwen of wedersamenstellen van het verzekerd goed en berekend volgens de barema's van de plaatselijke beroepsvereniging voor architecten en raadgevende ingenieurs.

Zijn geen normale kosten en blijven dus voor rekening van de verzekeringnemer:

1. Extra kosten gemaakt bij het herstellen of heropbouwen om revisies of correcties uit te voeren, om wijzigingen of verbeteringen aan te brengen;
2. Extra kosten om het werk sneller uit te voeren dan bij de berekening van de aangegeven waarden is voorzien, zoals versneld vervoer, overuren, nachtwerk, enz... , behoudens uitdrukkelijke overeenkomst;
3. Kosten voor verwijdering en terugplaatsing van materiaal in bewerking of van enig ander product dat zich in de machines, leidingen of tanks bevindt;
4. Kosten gemaakt voor het ramen van de schade.

D. DE PREMIE.

Voor de premie bestaat er geen vooropgesteld tarief. De premie hangt af van verschillende factoren, zoals de ligging van de bouwplaats, de gekozen kapitalen in burgerrechtelijke aansprakelijkheid, de identiteit van de verzekerde personen, de aard en de grootte van het werk, de verzekerde goederen, de dekkingstermijnen, de waarborgen, de eventuele eigen risico's en dekkingsuitbreidingen.

Daar elke bouwplaats afzonderlijk bestudeerd wordt, is het dus mogelijk een verzekering naar maat op te stellen. De premievoet wordt uitgedrukt in ‰ van het bedrag van de verzekerde werken.

VI. MOGELIJKHEDEN.

1. Waar kan de A.B.R.. polis onderschreven worden?

De aard van het werk, de waarden en de ligging ervan zullen in hoofdzaak bepalend zijn voor de keuze van de verzekeringsmarkt.

1) Bij de Belgische maatschappijen.

Een 15-tal jaren geleden deden een paar Belgische maatschappijen een schuchtere stap in de richting van de A.B.R. Ondertussen werd niet alleen de ervaring groter bij de pioniers, maar hebben ook andere maatschappijen het clubje van de "technische verzekeraars" aangevuld. Momenteel moeten zowat een 20-tal Belgische maatschappijen actief zijn in deze materie.

De mogelijkheden en de capaciteiten van onze Belgische verzekeraars moeten beslist niet worden onderschat. De verzekeraars in kwestie nemen momenteel zonder meer de handschoen op tegen de machtige Engelse en Duitse markt voor alle projecten die in België worden uitgevoerd. De voornaamste maatschappijen hebben zich dan ook voorzien van een staf technici teneinde met kennis van zaken het te verzekeren object te evalueren en achteraf, bv. bij schadegevallen, een goede service aan alle betrokkenen te verlenen.

2) Bij de buitenlandse maatschappijen.

Wanneer over buitenlandse maatschappijen wordt gesproken, wordt hoofdzakelijk aan Engeland, Duitsland en de U.S.A. gedacht. Er kan echter worden vastgesteld dat, naarmate de mogelijkheden op de nationale markt evolueerden, steeds minder zaken naar de buitenlandse verzekeraars zijn doorgestroomd. De reden hiervoor is doorgaans van financiële aard: de maatschappijen die een risico degelijk verzekeren aan de meest economische prijs bekomen de zaak. De Belgische maatschappijen hebben deze eenvoudige regel niet uit het oog verloren.

Daarbij komt nog dat de schaderegeling niet altijd eenvoudig is wanneer polis op de buitenlandse markt is geplaatst.

Voor de expertises bij schadegeval bv. moet soms een beroep gedaan worden op expertisebureaus die dikwijls de verzekerde werken niet of onvoldoende kennen met alle gevolgen van dien. Soms bestaat ook de verplichting om de risico's op de nationale markt te laten verzekeren; bv. de decennale dekking moet verplichtend bij een pool van Belgische maatschappijen worden afgedekt.

Tenslotte moet nog gezegd worden dat de premievoorwaarden aangeboden door de grote buitenlandse maatschappijen in belangrijke mate mee bepaald worden door statistische gegevens die in feite uit gans de wereld komen.

Wanneer bv. een brug van 500 miljoen BF instort in Australië zal dit de premievoet van de Angelsaksische markt globaal beïnvloeden. De geboden premievoeten zijn dan ook zowat het gewogen gemiddelde van goede en slechte risico's verspreid over de wereld en in bepaalde gevallen te hoog voor België waar de bouwtechnieken toch op een behoorlijk peil staan en waar door de arbeiders ernstig en vakkundig wordt gewerkt.

2. Een aantal speciale gevallen.

- Kerncentrales:

Voor de verzekering van de constructie en de montage kan een beroep gedaan worden op een pool van verzekeraars, een pool die speciaal gericht is op de nucleaire risico's. In België is dit SYBAN. Deze pool is op een ingewikkelde manier herverzekerd, zowat overal in de wereld.

- Metro's:

Ondergrondse werken zijn steeds bijzonder risicodragend geweest. De belangrijke metrowerken worden dan ook doorgaans verzekerd op een polis met vele medeverzekeraars, zodat de potentiële risico's worden gespreid.

- Werken in het buitenland:

Heel dikwijls wordt de aannemer geconfronteerd met de verplichting de A.B.R. af te sluiten in het land waar wordt gebouwd en dan nog bij genationaliseerde maatschappijen. Over voorwaarden en premies kan dan amper worden onderhandeld.

3. De abonnementspolissen.

Om aannemers, bouwpromotors en bouwheren, welke steeds constructies met dezelfde kenmerken tot stand brengen, van dienst te zijn heeft men de abonnementspolis ontworpen. Het contract wordt eens en voorgoed opgemaakt en iedere nieuwe bouwplaats is gedekt na eenvoudige afgifte voor de aanvang van het werk, voor zover deze nieuwe bouwplaats overeenkomt met de in de polis opgestelde voorwaarden.

Bij zulk een polis heeft de verzekerde twee voordelen:

1) Door de verlichting van de administratie en de veralgemening van de risico's kan de maatschappij een voordeliger tarief toekennen.

2) De betaling van de premie kan op 2 manieren gebeuren:

- ofwel betaalt de verzekeringnemer bij aanvang van elke nieuwe bouwplaats;
- ofwel betaalt de verzekeringnemer een voorlopige jaarpremie, welke dan op het einde van het jaar aangepast wordt naargelang van de globale waarvan de bouwplaatsen waarvoor dekking werd aangevraagd in de loop van dat jaar.

VII. BESLUIT.

De verzekering "Alle Bouwplaatsrisico's" welke rond 1967 op de Belgische markt gelanceerd werd (onder veranderde waarborgen) heeft vanaf het begin een groot succes gekend en dit voor zowel grote als kleine bouwwerken.

De verantwoordelijkheden, welke door de wet geregeld worden door de artikelen 1382 tot 1386 en de artikelen 1134, 1142, 1138 en 544 van het burgerlijk wetboek en handelend over de persoonlijke-, extracontractuele - en contractuele aansprakelijkheid, hebben de personen die bij het bouwproces betrokken zijn en aan deze artikelen onderworpen zijn reeds voor zeer moeilijke situaties gebracht. Welke soms tot oneindige discussies hebben geleid in verband met de vraag wie er nu eigenlijk aansprakelijk is voor het schadegeval.

Ook de artikelen 1792 en 2270 van het burgerlijk wetboek, welke handelen over de tienjarige aansprakelijkheid, hebben het de architect en de aannemer zeker niet gemakkelijker gemaakt in verband met hun aansprakelijkheden.

Om zich nu tegen alle risico's te beschermen hebben de verzekeringsmaatschappijen een polis op de markt gebracht, namelijk de A.B.R: polis. Deze polis, welke de laatste maal in 1984 werd aangepast heeft een dubbel doel:

1. een dekking van alle materiële schade aan het werk zelf;
2. een waarborg voor alle lichamelijke- en stoffelijke schade die aan derden wordt veroorzaakt.

Deze A.B.R. - polis, welke als basispolis dient, wordt naargelang van de aard van het werkaangepast zodat de verzekeringnemer een zo groot mogelijke waarborg kan nemen. Naast deze waarborgen zijn er de algemene uitsluitingen die niet verzekerd kunnen worden, zoals opstand, oorlog, enz...

De uitsluitingen eigen aan hun afdeling kunnen daarentegen wel verzekerd worden en dit mits een voorafgaand akkoord met de verzekeraar, (mits een uitdrukkelijke vermelding ervan in de bijzondere voorwaarden van de polis en van eventuele betaling van een bijpremie).

Voor de aansprakelijkheidsverzekering in de A.B.R: polis hebben de verzekeringsmaatschappijen als basis de artikelen 1382 tot 1386 en het artikel 544 van het burgerlijk wetboek genomen om de omvang van de waarborgen te bepalen.

Voor al het artikel 544, handelend over de schade aan derde, verdient bijzondere aandacht.

De schade aan derden kunnen we indelen in twee aansprakelijkheden:

1. de klassieke aansprakelijkheid;
2. de gekruiste aansprakelijkheid.

Bij de klassieke aansprakelijkheid worden al de personen, die in de A.B.R.- polis worden vernoemd, gedekt voor schade die aan derden (personen of zaken die niets met het werk te maken hebben) wordt aangebracht.

Daar de gewone aansprakelijkheid geen voldoende waarborgen bood, hebben de verzekeringsmaatschappijen eveneens de gekruiste aansprakelijkheid opgenomen in de A.B.R.- polis.

Dit heeft het voordeel dat, wanneer een aannemer met een A.B.R: polis schade toebrengt aan een aannemer zonder A.B.R: polis, de schadelijder toch als derde zal worden beschouwd, waardoor de verzekeringsmaatschappij de schade zal dienen te vergoeden.

Wat niet het geval is bij de gewone aansprakelijkheid.

Om alle discussies tussen de betrokken partijen te vermijden is er slechts één oplossing mogelijk, namelijk dat de bouwheer de A.B.R.- polis zou afsluiten voor al diegene die bij de bouw van het werk betrokken zijn. Inderdaad, indien al de personen afzonderlijk een polis A.B.R. zouden hebben, dan

blijven de discussies bestaan. Alleen zullen het dan de verzekeringsmaatschappijen zijn, die met deze problemen opgescheept zitten.

De evolutie van de laatste jaren gaat in een richting om vooral de nadruk te leggen op de afdeling burgerrechtelijke aansprakelijkheid, daar waar bij de oorsprong van het contract vooral de afdeling schade aan de werken primeerde.

Zoals bij afdeling 1 van de A.B.R.- polis zijn er in afdeling 2 ook de uitsluitingen, eigen aan deze afdeling, welke eveneens verzekeraar zijn indien de verzekeringnemer het wenst en dit mits een eventuele betaling van een bijpremie.

Zoals de verzekeraars de verplichting zullen hebben de verzekeringnemer schadevergoeding uit te betalen bij het zich voordoen van het risico, heeft de verzekeringnemer de verplichting de premie te betalen en eveneens de verplichtingen te volgen welke vermeld zijn in de A.B.R.- polis.

Zo heeft men preventieve verplichtingen en te vervullen formaliteiten na te leven die aangegeven o.m. wat de verzekeringnemer moet doen bij een schadegeval.

Daar de verzekeringnemer ook nog andere polissen kan bezitten voor eenzelfde risico, zal, bij het zich voordoen van het risico, de eerst afgesloten polis verplicht zijn de schadevergoeding uit te betalen tot uitputting van zijn waarborgen en dan pas zal de verzekeringsmaatschappij, waar men de A.B.R.- polis heeft afgesloten, verplicht zijn de verdere schadevergoeding uit te betalen.

Om zoveel mogelijk discussie te vermijden, vindt men in de A.B.R. - polis verder nog allerhande bepalingen zoals welke de termijn van verjaring is, scheidsgerecht en woonplaats en wat in geval van collectieve polis.

In verband met het financieel aspect, brengt de A.B.R.- polis een goede uitkomst voor personen, die bij de bouw betrokken zijn. De aandacht gaat hier vooral naar de fiscale aftrekbaarheid van de premie en tevens naar de mogelijkheid die er bestaat om een gedeelte van de premie te kunnen laten subsidiëren door het rijk of te verdelen door de deelnemers aan de werken.

Door het afsluiten van een A.B.R. - verzekering kan de aannemer zijn veiligheidsmarge scherper stellen om een lagere kostprijs op te maken. Verder kan de verzekeringnemer andere polissen schorsen of de waarborgen van de bestaande polissen herleiden tot het bedrag van de vrijstellingen en eventuele polissen annuleren.

Voor de berekening van de premie vertrekken de verzekeraars van de vaststelling van de waarde van het verzekerd goed.

Op deze aangegeven waarde zal men dan een premievoet toepassen. De premievoet zelf wordt uitgedrukt in ‰. Daar er voor de premie geen vooropgesteld tarief is, zal deze afhangen van verschillende factoren, zoals de ligging van de bouwwerf, de aard en de waarde van het werk, alsmede de duur ervan.

Bij het zich voordoen van een schadegeval zal de verzekeraar de richtlijnen volgen die in de A.B.R. - polis zijn vermeld.

In verband met de mogelijkheden op de verzekeringsmarkt moeten we hier een onderscheid maken tussen de binnenlandse - en buitenlandse markt.

Op de Belgische markt zijn er een twintigtal maatschappijen op dit vlak actief, waardoor de verzekeringnemer de mogelijkheid heeft om een zo gunstig mogelijke premie te bekomen. Op de buitenlandse markt zijn het vooral Engelse, Duitse en Amerikaanse maatschappijen, die de markt in handen hebben en alzo een rol spelen.

Voor de verzekering van speciale risico's, zoals kerncentrales, wordt er gewoonlijk beroep gedaan op medeverzekeraars en herverzekeraars die over de hele wereld verspreid zijn, zodat, bij het zich voor-

doen van het risico, er geen enkele maatschappij zware financiële gevolgen zou hebben bij de uitbetaling van de schadevergoeding.

Verder hebben de verzekeringsmaatschappijen een abonnementspolis ontworpen, waardoor de aannemers, bouwpromotors en bouwheren, die steeds dezelfde gebouwen met dezelfde kenmerken oprichten, de mogelijkheid hebben, door een eenvoudige aangifte aan de verzekeringsmaatschappij voor de aanvang van het werk, bekend te maken dat zij op een nieuwe bouwplaats gaan beginnen en zich ervoor wensen te verzekeren.

Het voordeel dat deze abonnementspolis biedt is tweërlei:

1. de verzekeringnemer kan een premievermindering bekomen wegens de veralgemening van de risico's
2. de betaling van de premie kan ofwel gebeuren voor de aanvang van het werk ofwel betaalt de verzekeringnemer een voorlopige premie die pas op het einde van het jaar zal aangepast worden.

Daar de A.B.R. - polis gewoonlijk ophoudt bij de definitieve oplevering van het bouwwerk, hebben de verzekeringsmaatschappijen de mogelijkheid gegeven deze A.B.R. - polis te combineren met de verzekeringspolis der beroepsaansprakelijkheid der architecten en aannemers "controle - verzekering". Deze polis, welke de tienjarige aansprakelijkheid dekt, heeft tot doel de architecten en de aannemers een waarborg te geven vanaf de datum van de definitieve oplevering tot op de vervaldag tien jaar later.

Wat mag nu van de toekomst worden verwacht?

Er mag worden aangenomen, rekening houdend met de evolutie in de laatste 15 jaar, dat de A.B.R.: verzekering in de toekomst nog sterk in belang zal toenemen.

Eerst en vooral geraakt deze vorm van verzekering steeds beter bekend bij de bouwheren, aannemers en architecten. De reeks schadegevallen die er zijn geweest en waarbij de verzekering haar financieel nut heeft bewezen, zetten bovengenoemde partijen ertoe aan de polis in nog grotere mate te onderschrijven.

De huidige situatie op de verzekeringsmarkt waarbij steeds meer verzekeraars deze tak zijn gaan onderschrijven zal aan de potentiële verzekerden nog meer mogelijkheden bieden.

Ook de verzekeraars zelf staan zeer positief tegen deze nieuwe branche. Ze hebben kunnen vaststellen dat het totale premiepakket toch niet onbelangrijk is. De verzekeraars wensen ook gebruik te maken van de A.B.R. - polis om bv aannemingsbedrijven geïnteresseerd te maken in de andere verzekerings-takken.